

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**PROBLEMATIKA BREZPOSELNOSTI V BELI
KRAJINI**

Marko Brajković

Ljubljana, marec 2013

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

PROBLEMATIKA BREZPOSELNOSTI V BELI KRAJINI

Kandidat: Marko Brajkovič
Vpisna številka: 04034238
Študijski program: univerzitetni študijski program Uprava prva stopnja
Mentor: izr. prof. dr. Primož Pevcin

Ljubljana, marec 2013

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Marko Brajković, študent univerzitetnega študijskega programa Uprava prva stopnja, z vpisno številko 04034238, izjavljam, da sem avtor diplomskega dela z naslovom Problematika brezposelnosti Bele krajine.

S podpisom spodaj zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal v predloženem delu
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«

Diplomsko delo je lektorirala: univ. dipl. prof. slovenščine Polonca Tratar Božič

Ljubljana, 5.3.2013

Podpis avtorja:

POVZETEK

V diplomskem delu z naslovom Problematika brezposelnosti Bele krajine je predstavljen problem, ki se imenuje brezposelnost in je za prebivalce tega območja in pa za samo državo Republiko Slovenijo postal zelo občutljiv. Problem je obravnavan v dveh delih, najprej v teoretičnem delu in nato v empiričnem delu. V teoretičnem delu je najprej obravnavana brezposelnost na splošno in pa Bela krajina z vsemi svojimi občinami. V nalogi so prikazane razmere na tem področju, s tem mislimo na možnosti zaposlovanja, politiko zaposlovanja in ostalo. V drugem delu, to je raziskovalnem delu, je bila izvedena statistična primerjava registrirane brezposelnosti med belokranjskimi občinami v letih 2010–2012 in pa med statistično regijo Jugovzhodna Slovenija in Prekmurje v enakem obdobju. Ugotovil sem, da nobena od treh belokranjskih občin (Črnomelj, Semič in Metlika) ni v bistveno boljšem položaju od drugih občin po registrirani brezposelnosti. Pri primerjavi statističnih regij Jugovzhodne Slovenije in Prekmurja pa sem ugotovil, da je Prekmurje v boljšem položaju in se tu registrirana brezposelnost znižuje v primerjavi z Jugovzhodno Slovenijo. Izvedena je bila tudi metoda anketiranja med prebivalci Bele krajine. Z anketo se je ugotovilo, kakšno je mnenje samih prebivalcev o tem problemu brezposelnosti v Beli krajini. Anketiranci so se o obravnavanem problemu opredelili večinoma negativno, s pesimističnim pogledom na prihodnost Bele krajine.

Ključne besede: brezposelnost Bele krajine, gospodarstvo Bele krajine, zaposlovanje v regiji, statistične regije, občine

SUMMARY

UNEMPLOYMENT PROBLEM IN BELA KRAJINA

In diploma thesis with adress Unemployment problem in Bela krajina, was presented problem, that for people in Bela krajina and for country became very sensitive. The problem was discussed in two parts, at first with theoretical part and then with empirical part. In theoretical part was at first discussed in general unemployment and then Bela krajina with its all municipalities. With a view into the economy of Bela krajina, there was shown the situation in this area (possibility of employment, politics of employment...). In empirical part was made statistical comparasion of registered unemployment between municipalities in Bela krajina and between statistical region Jugovzhodna Slovenija and Prekmurje in years 2010-2012. I found out that none of the three municipalities in Bela krajina is not in better position to registered unemployment. In comparasion between statistical region Jugovzhodna Slovenija and Prekmurje i found out that Prekmurje is in better positon, and that unemployment is falling, unlike to Jugovzhodna Slovenija. There was also made a questionnaire for people in Bela krajina. With questionnaire was found out the opinion of the population. Respondents identified themselves about the problem mostly negative, with pessimistic view in future of Bela krajina.

Keywords: unemployment of Bela krajina, economy of Bela krajina, employment in region, statistical regions, municipalities

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	iii
POVZETEK.....	iv
SUMMARY	v
KAZALO PONAZORITEV	viii
KAZALO SLIK.....	viii
KAZALO GRAFIKONOV.....	viii
KAZALO TABEL	viii
1 UVOD	1
2 OPREDELITEV RAZISKOVANEGA PROBLEMA	2
2.1 NAMEN,CILJ IN HIPOTEZE.....	2
2.2 METODE DELA.....	2
3 SPLOŠNO O BREZPOSELNOSTI	3
3.1 OPREDELITEV BREZPOSELNOSTI.....	3
3.2 METODI MERJENJA BREZPOSELNOSTI V SLOVENIJI.....	3
3.3 VRSTE BREZPOSELNOSTI.....	4
4 BREZPOSELNOST V SLOVENIJI	5
5 BELA KRAJINA	7
5.1 SPLOŠNO O BELI KRAJINI	7
5.2 VEČJA NASELJA OZIROMA OBČINE V BELI KRAJINI.....	8
5.2.1 METLIKA.....	8
5.2.2 ČRNOMELJ.....	8
5.2.3 SEMIČ	9
5.3 GOSPODARSKI POLOŽAJ BELE KRAJINE V PRETEKLOSTI IN DANES	10
5.4 POMEMBNEJŠA BELOKRANJSKA PODJETJA	11
5.5 SWOT ANALIZA GOSPODARSKEGA RAZVOJA BELE KRAJINE	13
6 AKTIVNA POLITIKA ZAPOSLOVANJA V BELOKRANJSKI REGIJI.....	14
6.1 POJEM AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA	14
6.2 IZVAJALCI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA NA OBMOČJU BELE KRAJINE .	14
6.2.1 ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE RS.....	14
6.2.2 OSTALI IZVAJALCI APZ	15
6.3 MOŽNOSTI ZAPOSLOTITVE V BELI KRAJINI.....	16
7 ANALIZA TRGA DELA V SLOVENIJI IN V BELI KRAJINI	18
7.1 ANALIZA TRGA DELA SLOVENIJE	18
7.2 ANALIZA TRGA DELA JUGOVZHODNE SLOVENIJE.....	19
8 STATISTIČNA ANALIZA IN PRIMERJAVA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI MED OBČINAMI METLIKA, ČRNOMELJ IN SEMIČ V OBDOBJU 2010–2012.....	22
8.1 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STOPNJI IZOBRAZBE.....	22
8.2 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STAROSTNIH RAZREDIH	24
8.3 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO TRAJANJU BREZPOSELNOSTI.....	26
8.4 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO SPOLU	28
9 STATISTIČNA ANALIZA IN PRIMERJAVA JUGOVZHODNE SLOVENIJE Z DRUGIMI STATISTIČNIMI REGIJAMI V SLOVENIJI V OBDOBJU 2010–2012	30
9.1 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STROKOVNI IZOBRAZBI	30
9.2 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STAROSTNIH RAZREDIH	31
9.3 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO TRAJANJU BREZPOSELNOSTI.....	32
9.4 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO SPOLU	33
10 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	35
11 ZAKLJUČEK.....	41

LITERATURA IN VIRI.....	43
PRILOGE	46

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO SLIK

Slika 1: Območne službe Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije.....	15
Slika 2: Območje ORP Pokolpje v regiji jugovzhodna Slovenija	16

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Gibanje registrirane brezposelnosti v Sloveniji od leta 1990 do leta 2012	5
Grafikon 2: Gibanje registriranih brezposelnih oseb v Sloveniji v letu 2012	18
Grafikon 3: Gibanje registriranih brezposelnih oseb v Jugovzhodni Sloveniji v letu 2012 .	20
Grafikon 4: Spol.....	35
Grafikon 5: Starost.....	35
Grafikon 6: Vaša dokončana izobrazba.....	36
Grafikon 7: Status.....	36
Grafikon 8: Iz katere občine v Beli krajini prihajate?	37
Grafikon 9: V kateri panogi gospodarstva ste zaposleni?	37
Grafikon 10: Kakšno je Vaše mnenje o stanju gospodarstva v Beli krajini?.....	38
Grafikon 11: Zakaj je po Vašem mnenju najti zaposlitev v Beli krajini težko? (možnih več odgovorov).....	38
Grafikon 12: Ali Vas glede na slabo situacijo v gospodarstvu skrbi, da bi ostali brez zaposlitve?	39
Grafikon 13: Kdo bi po Vašem mnenju moral postoriti več za boljše razmere v gospodarstvu in s tem posledično tudi za zmanjšanje brezposelnosti? (možnih več odgovorov).....	39
Grafikon 14: Ali menite, da se bo situacija v gospodarstvu v bližnji prihodnosti izboljšala?	40
Grafikon 15: Kaj bi pa bilo potrebno narediti za boljšo prihodnost prebivalcev Bele krajine? (možnih več odgovorov)	40

KAZALO TABEL

Tabela 1: Statistika po velikosti gospodarskih družb Dolenjske in Bele krajine v letu 2011	11
Tabela 2: Statistika po dejavnosti gospodarskih družb Dolenjske in Bele krajine v letu 2011	11
Tabela 3: SWOT analiza gospodarskega razvoja Bele krajine.....	13
Tabela 4: Delovno aktivno prebivalstvo v jugovzhodni Sloveniji v letu 2012 (mesec avgust)	19
Tabela 5: Delovno aktivno prebivalstvo v Črnomlju, Metliki in Semiču v mesecu avgustu 2012	20
Tabela 6: Registrirane brezposelne osebe v Črnomlju, Metliki in Semiču v mesecu avgustu 2012	20
Tabela 7: Stopnja registriranih brezposelnih oseb v Črnomlju, Metliki in Semiču v mesecu avgustu 2012.....	21

Tabela 8: Število registriranih brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe v Metliki, Črnomlju in Semiču med leti 2010–2012	22
Tabela 9: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po stopnji izobrazbe v Črnomlju med leti 2010–2012	23
Tabela 10: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v Metliki med leti 2010–2012.....	23
Tabela 11: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v Semiču med leti 2010–2012.....	23
Tabela 12: Število registriranih brezposelnih oseb po starostnih razredih v Črnomlju med leti 2010–2012.....	24
Tabela 13: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po starostnih razredih v Črnomlju med leti 2010–2012	24
Tabela 14: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih oseb po starostnih razredih v Metliki med leti 2010–2012	25
Tabela 15: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po starostnih razredih v Semiču med leti 2010–2012.....	25
Tabela 16: Registrirana brezposelnost oseb po trajanju brezposelnosti v Črnomlju med leti 2010–2012	26
Tabela 17: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po trajanju brezposelnosti v Črnomlju med leti 2010–2012	26
Tabela 18: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po trajanju brezposelnosti v Metliki med leti 2010–2012.....	27
Tabela 19: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po trajanju brezposelnosti v Semiču med leti 2010–2012.....	27
Tabela 20: Registrirana brezposelnost po spolu v Metliki, Črnomlju in Semiču med leti 2010–2012	28
Tabela 21: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v Črnomlju med leti 2010–2012.....	28
Tabela 22: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v Metliki med leti 2010–2012	28
Tabela 23: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v Semiču med leti 2010–2012	29
Tabela 24: Registrirana brezposelnost po stopnji izobrazbe v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012.....	30
Tabela 25: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v statistični regiji jugovzhodna Slovenija, med leti 2010–2012	31
Tabela 26: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v statistični regiji Pomurje, med leti 2010–2012	31
Tabela 27: Registrirana brezposelnost po starostnih razredih v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012.....	31
Tabela 28: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po starostnih razredih v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012	32
Tabela 29: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po starostnih razredih v statistični regiji Pomurje med leti 2010–2012.....	32
Tabela 30: Registrirana brezposelnost po trajanju brezposelnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija in Pomurje med leti 2010–2012.....	33
Tabela 31: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po trajanju brezposelnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012	33
Tabela 32: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po trajanju brezposelnosti v statistični regiji Pomurje med leti 2010–2012.....	33
Tabela 33: Registrirana brezposelnost po spolu v statistični regiji jugovzhodna Slovenija in Pomurje med leti 2010–2012	34

Tabela 34: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012	34
Tabela 35: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v statistični regiji Pomurje med leti 2010–2012	34

1 UVOD

Problem brezposelnosti je v današnjem času postal eden od pomembnejših problemov vsake države. Ko pride do tega problema, se ga vsaka država loti zelo natančno in pazljivo, potrebne so korenite spremembe, predvsem v vodenju politike do tega problema. Treba je delovati strateško in dolgoročno, ne le s sprotnim reševanjem števila brezposelnih. Problematika brezposelnosti v Beli krajini se je poglobila s prihodom globalne krize in je pustila negativne sledi v mnogih podjetjih. Poleg majhne možnosti zaposlovanja v tej regiji tudi neposredna bližina z Republiko Hrvaško ne daje veliko prednosti za reševanje tega problema, saj je gospodarska razvitost v bližini še slabša kot pri nas. Tako so prebivalci Bele krajine prisiljeni iskati zaposlitev v bolj oddaljenih razvitih mestih (Novo mesto, Ljubljana itd.).

V svojem diplomskem delu bom raziskal ta problem brezposelnosti v Beli krajini. Začel bom s splošnim opisom brezposelnosti in pa s predstavitvijo občin v Beli krajini. Nato bom opisal gospodarstvo Bele krajine, tu bom predstavil aktivno politiko zaposlovanja na tem področju, navedel, kakšne so možnosti zaposlovanja, naredil SWOT analizo gospodarstva Bele krajine in pa opisal večja podjetja Bele krajine. V drugem delu, ki se nanaša predvsem na statistične analize in podatke, bom najprej z analizo trga Slovenije in nato Jugovzhodne Slovenije, v katero spada Bela krajina, predstavil stanje na teh trgih. S statistično primerjavo registrirane brezposelnosti med tremi belokranjskimi občinami bom ugotavljal, kje je večja, kje manjša brezposelnost, po starostnih razredih, po stopnji izobrazbe, po spolu in po strokovni izobrazbi. Enako primerjavo bom naredil med statističnima regijama Jugovzhodno Slovenijo in Pomurjem. Obe primerjavi bom naredil za časovno obdobje med leti 2010 in 2012. Na koncu bom z anketnim vprašalnikom med prebivalci Bele krajine dobil mnenje o tem problemu od samih prebivalcev.

2 OPREDELITEV RAZISKOVANEGA PROBLEMA

2.1 NAMEN, CILJ IN HIPOTEZE

Namen diplomskega dela je raziskati problem brezposelnosti v Beli krajini, in sicer najprej med posameznimi občinami Bele krajine, nato pa še v primerjavi z drugimi deli Slovenije in narediti kratek vpogled v gospodarstvo Bele krajine, saj je razvitost gospodarstva pomemben dejavnik brezposelnosti.

Cilj diplomskega dela je ugotoviti stanje brezposelnosti na tem področju med obravnavanimi leti na podlagi statističnih podatkov Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije in pa pridobiti mnenje samih prebivalcev na temo brezposelnosti Bele krajine. Z dobljenimi rezultati bom lahko potrdil oziroma zavrnil podane hipoteze v nadaljevanju.

V diplomskem delu bom preveril naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Jugovzhodna Slovenija je v primerjavi s Pomursko regijo v slabšem položaju, če primerjamo registrirano brezposelnost po stopnji izobrazbe, spolu, trajanju brezposelnosti in starostnih razredih.

Hipoteza 2: V Beli krajini je v letih 2010, 2011 in 2012 zaradi problemov v tekstilni industriji v porastu število brezposelnih žensk.

Hipoteza 3: Prebivalci Bele krajine so nezadovoljni zaradi stanja v gospodarstvu.

Hipoteza 4: Veliko brezposelnih v Beli krajini ima nizko stopnjo izobrazbe.

2.2 METODE DELA

Pri izdelavi svojega diplomskega dela bom uporabil naslednje metode dela:

- z metodo deskripcije bom opisal brezposelnost, občine Bele krajine in pa gospodarstvo Bel krajine,
- z metodo kompilacije bom navedel opredelitve različnih avtorjev,
- s statistično metodo bom primerjal podatke registriranih brezposelnih oseb med občinami Bele krajine in pa podatke med statističnimi regijami,
- z metodo anketiranja bom pridobil odgovore od prebivalcev Bele krajine na zastavljena vprašanja o problemu brezposelnosti Bele krajine.

3 SPLOŠNO O BREZPOSELNOSTI

3.1 OPREDELITEV BREZPOSELNOSTI

Brezposelnost oziroma nezaposlenost je za današnje gospodarstvo in v današnjem sodobnem času zelo velik problem in je prisoten tako v razvitem kot nerazvitem svetu.

Po Svetliku (1985, str. 20–21) so štiri bistveni elementi brezposelnosti:

- stanje brezposelnosti, ko osebe sploh ne delajo ali delajo s skrajšanim delovnim časom,
- voljnost opravljati delo, kar se kaže s tem, da se posamezniki javljajo službam za zaposlovanje in da sprejmejo delo, ki je zanje ustrezno,
- neprostovoljna brezposelnost pomeni, da posameznik ni brezposeln po svoji krivdi, kar pomeni, da ni sam opustil dela,
- pomanjkanje ustreznega dela.

Posledica nezaposlenosti so različni ekonomski, politični in psihološki problemi. Če pogledamo z ekonomskega vidika, le-ta ni dobrodošla zaradi tega, ker bi lahko dejanski BDP bil večji, če bi bilo več zaposlenih, tako je pa manjši. Politični vidik pa se kaže predvsem s strani naklonjenosti volivcev, saj vlada vedno izpostavlja stanje brezposelnih in če je le-to dobro, ima na svoji strani volivce. Največji vpliv pa ima brezposelnost prav na tiste, ki so nezaposleni. Brezposelna oseba ne prejema več plače, razen denarnega nadomestila, to pa le, če ima pravico do njega. To pa pogostokrat pripelje do socialne izključenosti, kar pomeni, da se zmanjša materialna raven prizadetega tako, da se mu zmanjšajo prejemki ali povečajo izdatki.

3.2 METODI MERJENJA BREZPOSELNOSTI V SLOVENIJI

Poznamo dve metodi merjenja brezposelnosti, ki se uporabljata v Sloveniji, in sicer anketna brezposelnost in registrirana brezposelnost. V Sloveniji ugotavlja anketno brezposelnost Statistični urad Republike Slovenije in to v skladu z metodologijo ILO in statističnega urada Evropske unije (EUROSTAT). Podatki za to metodo so zajeti iz Ankete o delovni sili (ADS). Pri nas je v uporabi od leta 1993. Ta anketa se izvaja četrtletno in temelji na statističnem vzorcu. Ti podatki so na regionalni ravni neuporabni. Po ILO je brezposelno vse prebivalstvo, ki je v določenem časovnem obdobju brez dela, ki je pripravljeno delati in išče delo ter je staro 15 let ali več. Za brezposelne tako štejemo osebe, ki izpolnjujejo tri pogoje:

- v določenem obdobju niso opravile nobenega dela za plačilo (niso zaposlene ali samozaposlene),
- so v zadnjih štirih tednih aktivno iskale plačano delo – zaposlitev ali samozaposlitev,
- če bi našle zaposlitev ali bi jim bila omogočena samozaposlitev, so se pripravljene takoj zaposliti (Pirher, 1994, str. 48).

Registrirana brezposelnost je objavljena vsak mesec s strani Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju ZRSZ), medtem ko stopnjo registrirane brezposelnosti preračunava in objavlja Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS). Registrirana brezposelnost je uporabna na nacionalni ravni, ni pa mednarodno prijemljiva. ZRSZ šteje pod brezposelne tiste, ki:

- niso redno zaposleni ali samozaposleni, niso lastniki ali solastniki kakšnega podjetja in nimajo nepremičnin, s katerimi bi se lahko preživljali,
- so pripravljene delati, sprejeti zaposlitev primerno njihovi izobrazbi in zmožnosti,
- so prijavljeni na pristojni izpostavi SRZS.

3.3 VRSTE BREZPOSELNOSTI

Poznamo štiri osnovne vrste brezposelnosti, in sicer frikcijska brezposelnost, strukturna brezposelnost, ciklična brezposelnost in prikrita (latentna) brezposelnost. Do frikcijske brezposelnosti pride zaradi nenehne menjave zaposlitve prebivalstva, s tem mislimo na tiste, ki so normalno zaposleni. Tu štejemo različne selitve prebivalstva v nova mesta, regije, zaradi iskanja nove zaposlitve. V poštev pride tudi mladina, ki je pri koncu šolanja in išče zaposlitev, sem sodijo tudi tisti, ki enostavno hočejo neko spremembo, zaradi nevšečnosti delovnega okolja. Ni vezana na gospodarske razmere, temveč na odločitve posameznikov o menjavi delovnih mest, zato jo lahko označimo kot prostovoljno (Hrovatin, 2000, str. 206). Ne traja dolgo, ponavadi od enega do nekaj mesecev. V vsakem gospodarstvu, ki je na ravni polne zaposlenosti delovne sile, srečamo frikcijsko nezaposlenost (Setnikar-Cankar, Hrovatin, 2004, str. 166).

Strukturna nezaposlenost nastane zaradi razlike med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili. Zakaj pa do tega pride, pa si lahko razložimo s tem, da se nekatere panoge širijo, rastejo, medtem ko druge spet nazadujejo, pojavljajo se pa tudi nove panoge. Računalniška in informacijska tehnologija sta panogi, ki sta v zadnjem desetletju popolnoma spremenili povpraševanje po delovni sili. Povpraševanje po informatikih, programerjih in strokovnjakih s tega področja se je nenadoma povečalo, medtem pa je upadlo povpraševanje po manj izobraženih oziroma neizobraženih delavcih. Strukturna brezposelnost je težko prilagodljiva novo nastalim razmeram na trgu. S tem mislimo predvsem na starejšo populacijo delovne sile (starejši od 45 let). Iskanje nove zaposlitve je lahko v tem primeru zapleteno, tu mora svoje narediti tudi država z ustreznimi programi aktivnega zaposlovanja (usposabljanje nezaposlenih za nova želeno delovna mesta). Strukturna brezposelnost pa lahko tudi neposredno prizadene določeno regijo, seveda, če je padajoča panoga skoncentrirana na določenem območju. To je značilno za premogovništvo, železarne, lesno industrijo in pa tudi tekstilno industrijo (selitev v vzhodnoazijske države s cenejšo delovno silo). Zaradi odvisnosti od dolgoročnejših sektorskih sprememb proizvodnje bi strukturno nezaposlenost lahko imenovali tudi sektorska nezaposlenost (Setnikar-Cankar, Hrovatin, 2004, str. 167).

Glavni vzrok za nastanek ciklične brezposelnosti so gospodarski cikli. Stagniranje gospodarske rasti, nazadovanje stopnje rasti BDP privede do zmanjšanja celotnega agregatnega povpraševanja po delovni sili. Nezaposlenost se pojavlja med vsemi kategorijami zaposlenih ne glede na to, kje so zaposleni in kaj delajo. Le oživljanje gospodarstva pripomore k znižanju stopnje nezaposlenosti.

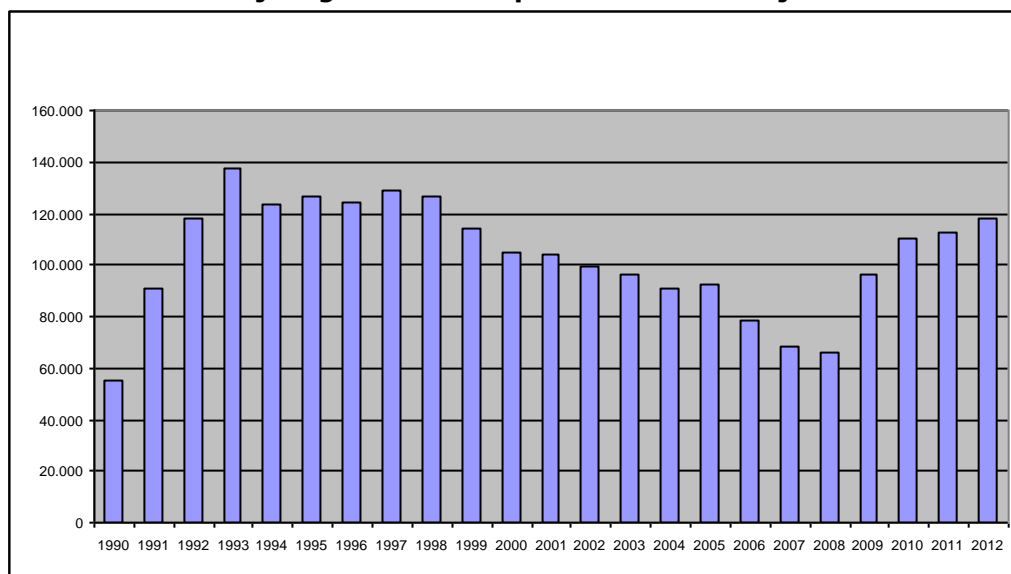
Pod prikrito (latentno) brezposelnost pa štejemo zaposlene, ki delajo, ampak nič ne prispevajo k BDP. Njihovo odpuščanje ne bi pomenili za BBP ničesar. Takšno brezposelnost je zato tudi zelo težko izmeriti. Ugotavlja se le na podlagi ocen. Težko je izmeriti, koliko časa nekdo na delovnem mestu ne dela. Značilna je bila za prejšnji samoupravni socialistični sistem.

4 BREZPOSELNOST V SLOVENIJI

Če se ozremo rahlo v preteklost in na hitro naredimo pregled trga dela skozi zgodovino Slovenije, dobimo naslednje ugotovitve. Do osamosvojitve Slovenija z nezaposlenostjo praktično ni imela težav, saj je bila pod vplivom socialistične družbene ureditve, ki je temeljila na polni zaposlenosti in majhnih razlikah v plačah. Bila je v veljavi ustavna pravica, da je bilo vsakomur zagotovljeno delo, odpuščanje pa skoraj ni bilo možno (le v primeru težjih kršitev). V začetku 90. let pa so se že stvari za delavca začele spreminjati na slabše. Šele konec leta 1989 so postali dovoljeni odpusti iz ekonomskih razlogov, z letom 1991 pa so bili skrajšani zakonsko določeni odpovedni roki (Kajzer, 1996, str. 143).

Z osamosvojitvijo država preide v sistem tržnega gospodarstva. Nenadoma so se pojavile izrazite spremembe, Slovenija je ostala brez 45 % trgov. Število brezposelnih se je hitro povečalo. Spremembe so se obrnile na pozitivno šele leta 1993, kar pa je bil rezultat prestrukturiranja in izvozno usmerjenega gospodarstva. Za sam trg dela pa šele leta 1999, ko je začelo število brezposelnih padati. Vse do leta 2007 ni bilo bistvenih sprememb. Tega leta je bila zaposlenost zelo visoka, najvišja od osamosvojitve. Nato sledi naraščanje brezposelnosti zaradi globalne krize. Sledijo stečaji podjetij, množična odpuščanja delavcev. Stanje na slovenskem trgu dela je trenutno podobno kot po osamosvojitvi.

Grafikon 1: Gibanje registrirane brezposelnosti v Sloveniji od leta 1990 do leta 2012

Vir: ZRSZ (2012)

Na grafu zgoraj so prikazani podatki o številu registriranih brezposelnih oseb v obdobju od leta 1990 do leta 2012. Podatki za posamezna leta veljajo za mesec december. Od leta 1990 naprej se je število registriranih brezposelnih oseb povečevalo. Glavni razlog tega je bila osamosvojitve Slovenije in izguba nekdanjih trgov, s tem pa tudi odpuščanje velikega števila delavcev s strani delodajalcev. Za podjetja je bil to šok. Potrebno je bilo najti nove trge, vendar najti novi trg zahteva čas in pa določeno prilagajanje, zato je vse do leta 1993 brezposelnost naraščala. Od leta 1993 do 1998 se je brezposelnost obdržala približno na enaki ravni in se ni povečevala, predvsem zaradi izvozno usmerjenega gospodarstva. Do leta 2008 se je brezposelnost postopoma zmanjševala in se je od leta

1993 zmanjšala skoraj za polovico. Od leta 2008 pa vse do leta 2012 se je brezposelnost zelo povečala in je še danes zelo visoka, glavni razlog tega je globalna kriza, ki je pustila sledi v celem svetu in ne samo v Sloveniji.

5 BELA KRAJINA

5.1 SPLOŠNO O BELI KRAJINI

Bela krajina se nahaja na jugovzhodu Slovenije in ima svojo najjužnejšo točko države v naselju Kot pri Damlju. Ko se pripeljemo v Belo krajino, imamo pogled na razgiban belokranjski kraški ravnik, obdan z višjimi kraškimi enotami: Gorjanci, Kočevskim rogom in Poljansko dolino. Na prvi pogled je dokaj ravninska pokrajina, če se pa vozimo po njej, pa kaj hitro opazimo njeno razgibanost. Je dežela s površino 594 kvadratnih kilometrov in povprečno nadmorsko višino 232,3 metrov. Bela krajina ima 226 naselij z več kot 26.000 prebivalci. Ima dokaj toplo podnebje, v katerem pade relativno veliko padavin. Podnebje je celinsko, z dolgimi poletji in hladnimi zimami. Letna povprečna temperatura znaša 10,5 stopinj Celzija, povprečno najvišja temperatura znaša 15,7 stopinj Celzija, povprečno najnižja pa 5,9 stopinj Celzija (Bela krajina – destinacija 2009, str. 2). Značilnost Bele krajine so steljniki, ki se menjavajo s kulturnimi in gozdnimi površinami, belih brezah in brinom. Poleg naštetih elementov je potrebno omeniti še vinograde.

Če pogledamo gospodarstvo, so v preteklosti prevladovala tekstilna, lesnopredelovalna, prehrambena, elektronska in kovinskopredelovalna industrija. Danes se pa vse bolj usmerja v razvoj turizma. Kulturna dediščina Bele krajine je zelo bogata, tu lahko omenimo ljudske plese, pesmi, običaje in obrede. Poudariti je treba domačo obrt in ljudsko izročilo, ki se še vedno ohranja in zelo dobro neguje. Pod besedo domača obrt v Beli krajini se najprej spomnimo na znane belokranjske pisanice, belokranjske pogače, drsanke in belokranjske vezenine.

5.2 VEČJA NASELJA OZIROMA OBČINE V BELI KRAJINI

5.2.1 METLIKA

Mesto Metlika je središče Občine Metlika in je po površini in številu prebivalstva med manjšimi v Sloveniji. Je eno starejših slovenskih mest. Ima zelo zanimivo preteklost. Predvsem zaradi sovražnih vpadov, požarov, vojn, raznih bolezni in pa davkov, za katere so bili zaslužni različni oblastniki. Metlika se ni razvila iz starejše naselbine, to je značilno za večino mestnih naselbin. Sam položaj Metlike je bil zelo primeren za obrambo. Nastal je na ozkem pomolu med Obrhom in suho dolino Bojice, nedaleč od starejše naselbine imenovane Novi trg pri Metliki (Metlika, naše mesto 1998, 11).

Prav Novi trg pri Metliki je imela Metlika ime v 14. stoletju. V tem obdobju je dobila nekatere pomembne mestne pravice od samouprave, do obzidja in pravice do sejmov. Te pravice ji je dodelil goriško-tirolski grof Henrik II. Metlika je nadaljnje pravice samo še pridobivala. V 15. stoletju (leta 1408) Metliko napadejo Turki. Turki so Metliko izropali in požgali. To tudi ni bil edini napad Turkov, saj so v naslednjih 170 letih napadli še 15-krat. Metličani so v 16. stoletju dobili nove sostanovalce, to so bili Uskoki, ki so se naselili pod Gorjanci s cesarjevim dovoljenjem. Naseljeni so bili predvsem s ciljem obvarovanja dežele pred Turki. Za tem sledi obdobje protestantizma, v katerem Metlika doseže svoj kulturni vzpon s pridobitvijo prve šole. Postane tudi svobodno tržišče za knjige.

Splošna svetovna gospodarska recesija, v kateri se je znašla tudi Metlika konec 19. stoletja in v začetku 20. stoletja, ji ni prav nič prizanesla, saj je bila posledica tega masivno izseljevanje prebivalcev v Ameriko. Po 1. svetovni vojni Metlika dobro napreduje tako gospodarsko kot kulturno. Bogatejša je za vodovod, elektriko in pa za nov železni cestni most. Druga svetovna vojna se je začela v Metliki 12. aprila 1941 z z okupacijo Nemcev. Po kapitulaciji Italije, 8. Septembra 1943, postane Metlika svobodno mesto. Kasneje leta 1943 Metliko zasedejo Nemci. Po 2. svetovni vojni Metlika doživi industrijski razcvet. Odprejo se podjetja Beti, Novoteks, Komet in Novoles. Pridobi tudi novo železniško postajo, moderno vinsko klet, novo šolo, športno dvorano in preurejen kulturni dom. Metlika je kasneje z leti samo še pridobivala na vseh področjih.

5.2.2 ČRNOMELJ

Črnomelj je največje belokranjsko mesto. Staro mestno jedro stoji na pomolu v tesnem okljuku rek Lahinje in Dobljčice na nadmorski višini 156 metrov (Bela krajina – destinacija 2009, str. 3). Občina Črnomelj je po statističnih podatkih Statističnega urada Republike Slovenije leta 2010 imela približno 15.000 prebivalcev. Samo mesto ima pa danes približno 6.000 prebivalcev.

Na območju Črnomlja je bilo že v času pozne bronaste dobe naselje, vendar je bilo omenjeno v pisnih virih šele leta 1228. Črnomelj se je hitro razvil v trgovsko in upravno središče dežele. Leta 1277 Črnomelj dobi trške pravice. V času Turkov in njihovih napadov je mesto živelo dokaj nemirno, vendar se je uspešno obranilo. Turki so večkrat poskušali zlomiti odpor meščanov in prebiti obzidje, vendar so bili neuspešni. Črnomelj se v času protestantizma povsem spremeni in z močnim delovanjem pridigarjev in protestantskih šol postane povsem protestantsko. Močni požari, ki so značilni za večino mest v tedanjem

času, niso šli niti mimo Črnomlja. Zabeležena sta dva močna požara, ki sta močno prizadela tako mesto in njegove prebivalce. Devetnajsto stoletje Črnomlju prinese vsesplošni razvoj. Ustanavljajo se čitalnice, nova mestna šola, železnica, gasilci. V času 2. svetovne vojne je bil okupiran s strani Italije, vse do njene kapitulacije. Čas po vojni prinese nadaljnji razvoj mesta, razvije se v pravo središče Bele krajine. Ta sloves bi mu lahko pripisali tudi danes.

5.2.3 SEMIČ

Občina Semič meri 147 km², kar predstavlja 0,7 % celotnega slovenskega ozemlja. Na lestvici med slovenskimi občinami po površini se nahaja na 42. mestu. Podatki Statističnega urada Republike Slovenije iz leta 2010 pravijo, da ima Semič približno 4000 prebivalcev in 47 naselij. Med slovenskimi občinami je po številu prebivalcev na 131. mestu. Velik del občine prekriva gozd, in sicer kar 66 %, ostali del pa so steljniki, travniki, njive in vinogradi. Občina se razteza od vznožja Kočevskega roga in Gorjancev.

Ime Semič zasledimo prvič v 13. stoletju. Samo ime dobi Semič po gradu, ki je stal pod samim vrhom hriba Semeniča. Lastniki gradu so bili gospodje Semeniči. Zgodovino Semiča so pisali mnogi narodi, od Kočevarjev, Turkov in njihovih vpadov ter tudi hajduki. Prva svetovna vojna prinese Semiču revolucijo v gradnji, saj se je zgradila nova šola, župnišče, prosvetni dom in pa gasilski dom. Druga svetovna vojna je prinesla materialno uničenje in opustošenje kraja. Povojna obnova in izgradnja je zaživela predvsem z razvojem tovarne Iskre, šele leta 1952. Leta 1958 je bila ukinjena Občina Semič in vključena v Občino Črnomelj, vendar leta 1995 zopet postane samostojna občina in s tem tudi dobi polet v razvoju.

5.3 GOSPODARSKI POLOŽAJ BELE KRAJINE V PRETEKLOSTI IN DANES

Gospodarstvo na tem območju je bilo v preteklosti usmerjeno v povsem drugo smer kot danes. Prebivalci so se ukvarjali z obrtjo, trgovino, poljedelstvom, vinogradništvom, živinorejo in gostinstvom, medtem ko je danes poglavitna panoga industrija. Prebivalci so se morali spoprijemati z različnimi nevšečnostmi, ki so vplivale na sam razvoj gospodarstva in na splošno razpoloženje ljudi.

Politično je Bela krajina vse do 12. stoletja spadala pod Hrvaško državo, pozneje jo je med letoma 1135 in 1172 Albert Višnjegorski iztrgal Hrvatom. Svoje moči in srečo je poskušal tudi na drugi strani Kolpe, vendar mu ni uspelo. Tako je postala reka Kolpa že leta 1200 mejna reka med Kranjsko in Hrvaško (Srednjeveška Bela krajina, 2009).

Turški vdori v 15. in 16. stoletju so v veliki meri opustošili regijo. Kasneje tudi kuga, kolera in požari. Veliko prebivalcev je zaradi vseh teh dogajanj zapustilo to območje in našlo srečo v tujini. Prvi znaki industrije so bili vidni z odprtjem rudnika rjavega premoga v Kanižarici leta 1857 in z železolitvarno v Gradcu leta 1858. Po prvi svetovni vojni se začne močnejše razvijati industrija; najprej v Črnomlju s pridobitvijo prve parne žage, medtem ko se v Metliki in Semiču šele po drugi svetovni vojni z odprtjem tekstilne tovarne Beti in Iskre Kondenzatorji. Povojni čas pa je najbolj prizanesel Črnomlju, saj se je odprlo veliko novih tovarn, kot so Belt Črnomelj, gradbeno podjetje Begrad, Belsad in še veliko drugih.

Danes je gospodarstvo Bele krajine v dokaj slabem položaju, predvsem zaradi številnih odpuščanj delavcev in pa majhnega števila delodajalcev. Globalna kriza je pustila globoke sledi na delovanju podjetij, le-ta so redka. Glede na to, da je Občina Črnomelj največja občina v Beli krajini in ima tudi največ prebivalcev, velja za gospodarsko najmočnejšo občino v Beli krajini, čeprav je tudi ta glede na ostale dele Slovenije dokaj slaba. Tu se nahaja največ podjetij. Tako Občina Črnomelj in njena podjetja nudijo večjo varnost za zaposlitev, kajti v sosednji Občini Metlika se veliko podjetij ukvarja s tekstilno industrijo, za katero pa velja, da je že kar nekaj časa v krizi. Občina Semič pa sloni le na podjetju Iskra in manjšimi zasebnimi podjetji.

Bela krajina sama po sebi ni velika, zato so kazalniki uspešnosti gospodarstva te regije prikazani skupaj z Dolenjsko (glej Tabela 1). Uspešnost poslovanja gospodarstva v Beli krajini in Dolenjski je kljub ostrim razmeram po podatkih gospodarske zbornice iz leta 2011 pozitivna, saj je že osmo leto zapored nad slovenskim povprečjem. Za to so zaslužne v prvi vrsti velike družbe, kot so Krka, d.d., Revoz, d.d., Secop kompresorji, d.o.o., Adria Mobil, d.o.o., CGP, d.d., Trimo, d.d., Eurotek Trebnje, d.o.o., Begrad, d.d. in Kolpa, d.d.

Tabela 1: Statistika po velikosti gospodarskih družb Dolenjske in Bele krajine v letu 2011

	Število družb	Delež v %	Zaposleni	Delež v %	Čisti prihodki od prodaje v mio €	Delež v %
Mikro	1.749	92,1	5.588	24,3	522	11,9
Male	94	4,9	2.664	11,6	318,9	7,3
Srednje	33	1,7	3.337	14,5	565,5	12,9
Velike	24	1,3	11.433	49,7	2.966,50	67,7
Skupaj	1.900	100	23.022	100	4.373,00	100

VIR: Gospodarska zbornica Dolenjske in Bele krajine (2011)

Po statističnih podatkih o velikosti družb je največ mikro družb (kar 92,1 %), velikih pa le 1,3 %, pomembno je pa to, da so največ prihodka od prodaje imele te največje družbe, kar 67,7 %. Te največje družbe zaposlujejo tudi največ ljudi, skoraj 50 % vseh zaposlenih.

Tabela 2: Statistika po dejavnosti gospodarskih družb Dolenjske in Bele krajine v letu 2011

Dejavnost	Število družb	Delež v %	Zaposleni	Delež v %	Čisti prihodki v mio €	Delež v %
Predelovalne dejavnosti	389	20,5	14.786	64,2	3.253,60	74,4
Trgovina, vzdrževanje in popravilo mot. vozil	443	23,3	1.597	6,9	370,9	8,5
Gradbeništvo	235	12,4	2.013	8,7	360	8,2
Ostale dejavnosti	833	43,8	4.626	20,1	388,6	8,9
Skupaj	1.900	100	23.022	100	4.373,00	100

VIR: Gospodarska zbornica Dolenjske in Bele krajine (2011)

Največ zaposlenih je v predelovalni dejavnosti, in sicer 64,2 %, v tej dejavnosti je tudi največ prihodkov, delež le-teh je 74,4 %.

5.4 POMEMBNEJŠA BELOKRANJSKA PODJETJA

Med najpomembnejša belokranjska podjetja štejemo metliško podjetje Kolpa, d.d., in črnomaljski Secop kompresorji, d.o.o. Podjetje Kolpa, d.d., je bilao ustanovljeno leta 1978 in od takrat si je zgradilo zelo trden ugled. To pa je ustvarilo predvsem z znanjem in izkušnjami na svojem področju. Podjetje je v zadnjem času doživelo veliko sprememb. S tem mislimo predvsem na rast in širitev podjetja v mednarodnem pogledu. Postaló je mednarodno podjetje z lastnimi podjetji na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Črni gori, na Madžarskem in v Rusiji. Vidno je, da je proizvodnjo podjetje usmerilo v države s cenejšo delovno silo. Kolpa, d.d., Metlika danes zaposluje 369 delavcev, celotna skupina Kolpa pa zaposluje 530 delavcev. Glede na lansko leto se je število delavcev zmanjšalo za

9 %. Kolpa je izvozno naravnana družba, ki na zahtevne evropske trge proda kar 80 % proizvodov. V to je nekako prisiljena, kajti slovenski trg je premajhen za dejavnost, s katero se ukvarja. Vizija Kolpe, d.d., je ostati vodilni proizvajalec kopalniške opreme na slovenskem trgu in v državah jugovzhodne Evrope ter s svojimi blagovnimi znamkami zapečatiti prisotnost in prepoznavnost na vseh evropskih trgih Evropske unije. Podjetje se nenehno razvija, ustvarja nove proizvode in želi postati celovit ponudnik notranje opreme za različne objekte ter pri tem ohraniti družbeno odgovornost (Company profile, 2008 str. 2).

Podjetje Secop se ukvarja s proizvodnjo kompresorjev za belo tehniko, gospodinjske/komercialne rešitve in avtomobilsko industrijo. Znani so kot hiter, zanesljiv, preprost in zanesljiv dolgoročni partner, predvsem zaradi 50 let izkušenj na področju tehnologije kompresorja (Secop about us, 2012 str. 2). Sedež podjetja se nahaja v Nemčiji. Proizvodni obrati so v Sloveniji, na Slovaškem in na Kitajskem. Za zgodovino tega podjetja je pomembno omeniti leto 1992, saj velja za neko zgodovinsko prelomnico. Takrat je še predhodni lastnik podjetje Danfoss Compressors, d.o.o., del koncerna Danfoss iz Danske prevzelo obrat. To se je izkazalo kot dobra poteza, saj je leta 1998 podjetje zaposlovalo kar 1050 delavcev, kar bilo je za Belo krajino zelo vzpodbudno in pohvalno. Kriza leta 2008 pa ni prizanesla niti omenjenemu podjetju, pojavljali so se problemi, kot so visoke cene materialov in zmanjšanje naročil. Podjetje ima danes približno 600 zaposlenih. Z letom 2010 Danfoss Compressors prevzame industrijski holding Aurelius AG iz Munchna. Podjetje je dobilo novo ime, logotip in blagovno znamko Secop.

5.5 SWOT ANALIZA GOSPODARSKEGA RAZVOJA BELE KRAJINE

S pomočjo SWOT analize bom prikazal prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, ki jih vsebuje in ponuja Bela krajina pri svojem gospodarskem razvoju.

Tabela 3: SWOT analiza gospodarskega razvoja Bele krajine

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • nekaj uspešnih podjetij z dobrimi temelji in dobro vizijo • bližina Hrvaške meje (izkoriščanje različnih potencialov) • industrija sloni na izvozu • obstoj malega podjetništva (kmetijstvo in turizem) 	<ul style="list-style-type: none"> • slaba prometna povezanost Bele krajine z ostalim delom Slovenije (Gorjanci) • posledica (ne)zadrževanja mladih izobraženih ljudi je nizka izobraženost ljudi • preveč podjetij s tekstilno industrijo, a zelo malo razvojno usmerjenih podjetij
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> • nadgradnja obrtno-poslovnih con v vseh treh belokranjskih občinah • s pomočjo različnih programov poskušati ustaviti odhod mlade delovne sile • razvoj eko-turizma • vlaganje v zimski turizem (Smučarski center Bela) • nadaljnji razvoj gradnje ceste in tretje razvojne osi • možnost razvoja turizma (reka Kolpa, termalni vreli Božakovo, kmečki turizem, vinogradništvo) 	<ul style="list-style-type: none"> • schengenska meja s sosednjo Hrvaško • še večji odliv mladih izobraženih strokovnjakov, zaradi pomanjkanja prostih delovnih mest in zaradi boljših pogojev življenja v velikih razvitih mestih • zaradi globalne krize manj dela v tovarnah in posledično tudi zmanjšanje delovnih mest • preselitev proizvodnje v države s cenejšo delovno silo • primanjkljaj nove tehnološke opreme • pb razvoju industrije in turizma obstaja možnost onesnaževanja in uničenja naravne in kulturne dediščine

Vir: Program spodbujanja konkurenčnosti in ukrepi razvojne podpore pokolpja v obdobju 2011–2016 (2011)

6 AKTIVNA POLITIKA ZAPOSLOVANJA V BELOKRANJSKI REGIJI

6.1 POJEM AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA

Aktivno politiko zaposlovanja (v nadaljevanju APZ) lahko opredelimo kot paket ukrepov, s katerimi država posreduje na trgu dela. Ukrepi preprečujejo marginalizacijo določenih skupin brezposelnih na trgu dela in delujejo v smeri usklajevanja med ponudbo in povpraševanjem (Malačič et al., 1995, str 195). Lahko bi rekli, da APZ usklajuje ponudbo in povpraševanje tako, da spodbudi povpraševanje tam, kjer prihaja do brezposelnosti, z javnimi deli, z raznimi delavnicami, subvencijami, medtem ko na drugi strani vzpodbudi mobilnost delovne sile tam, kjer so prosta delovna mesta. Največ nalog opravlja Zavod za zaposlovanje RS na podlagi pogodb, sklenjenih z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve.

6.2 IZVAJALCI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA NA OBMOČJU BELE KRAJINE

6.2.1 ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE RS

Zavod za zaposlovanje RS je samostojna pravna oseba s statusom javnega zavoda, ki deluje enotno za območje Republike Slovenije (Zavod za zaposlovanje RS, 2012). Organizacijsko je organiziran na treh ravneh, na sedežu Zavoda, z vodstvom in centralno službo, in pa v območnih službah in uradih za delo. Svet Zavoda in generalni direktor sta organa upravljanja. Centralna služba je zadolžena za operativno in strokovno izvedbo postopkov s tega področja. Poleg tega nudi pravno, finančno, kadrovsko, računovodsko, informacijsko in razvojno-organizacijsko podporo. Območne službe zavoda pa so namenjene strokovnim in operativnim nalogam. Sodelujejo z delodajalci, izvajalci dejavnosti Zavoda in regionalnimi subjekti na trgu dela. Uradi za delo so neposredno povezani s strankami. Zagotavljajo različne pravice, ki jih imajo štranke s področja zaposlovanja. V Beli krajini sta dva urada za delo, in sicer v Metliki in Črnomlju.

Slika 1: Območne službe Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije

Vir: ZRSZ (2012)

6.2.2 OSTALI IZVAJALCI APZ

Poleg Zavoda za Zaposlovanje RS na območju Bele krajine delujejo tudi drugi izvajalci APZ, ki s svojimi nalogami pripomorejo k uspešnejšemu izvajanju potrebnih ukrepov na trgu dela.

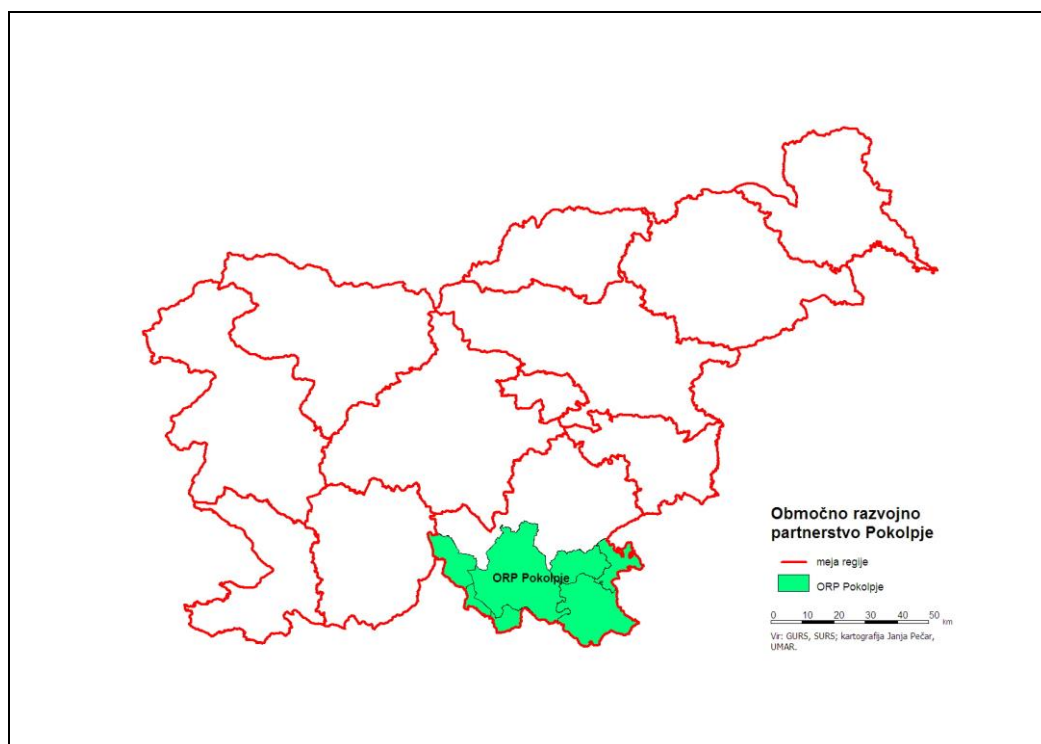
Razvojno informativni center Bela krajina (v nadaljevanju RIC Bela krajina) je javni zavod. Njegova osnovna naloga je promocija in pospeševanje turizma in podjetništva v Beli krajini. V okviru podjetništva so zadolženi za: obveščnost podjetnikov o javnih razpisih in projektih, pomoč pri razpisu dokumentacije. Kar se tiče turizma, pa RIC Bela krajina promovira Belo krajino v Sloveniji in tujini ter organizira izlete po Beli krajini.

Razvojni center Novo mesto (v nadaljevanju RC Novo mesto) deluje na področju jugovzhodne Slovenije in je njena regionalna razvojna agencija. RC Novo mesto deluje že od leta 1998. Usmerjen je k razvoju mikro podjetij, malih in srednjih podjetij ter podjetnikov. Podjetnik dobi od razvojnega centra vse storitve za začetek poslovanja, podjetja v obstoju pa vse storitve za poslovanje in rast. RC Novo mesto izvaja naloge, začrtane v Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

Območno razvojno partnerstvo Pokolpje se je ustanovilo na področju Bele krajine in Kočevskega zaradi hitrejšega razvoja in napredka območja. Sestavlja ga sedem občin v Beli krajini in na Kočevskem (Kočevje, Loški Potok, Osilnica, Kostel, Črnomelj, Semič in Metlika). Območje je zelo prizadeto zaradi problemov v gospodarstvu, s tem mislimo predvsem na veliko nezaposlenost. Če pogledamo podatke na območju Bele krajine, je

nezaposlenost v Črnomlju trenutno okoli 19 %, v Metliki pa približno 17 %, kar so zelo nevhvaležni podatki.

Slika 2: Območje ORP Pokolpje v regiji jugovzhodna Slovenija

Vir: UMAR (2012)

Podjetniški inkubator Kočevje (PIK) in javni zavod Razvojni informacijski center Bela krajina opravljata različne naloge v okviru ORP Pokolpje. Za Belo krajino je pomemben Razvojni informacijski center Bela krajina, zato je v nadaljevanju tudi opisan namen njegovega delovanja.

Razvojni svet za Belo krajino in Kočevsko lahko opredelimo kot neformalno obliko dela vlade. Nastal je 5. 3. 2010 v Ljubljani zaradi nastale krize v gospodarstvu na področju Bele krajine in Kočevja. Svet sestavljajo vabljeni člani vlade, gospodarstveniki, predstavniki civilne družbe in župan v tem območju. Njegova osnovna naloga, zaradi katere je bil ustanovljen, je oblikovanje strategije in dajanje ter obravnavanje ukrepov za razvoj tega območja.

6.3 MOŽNOSTI ZAPOSLOTITVE V BELI KRAJINI

Bela krajina je zelo majhna in slabo gospodarsko razvita, zato je zaposlovanje prebivalcev zunaj Bele krajine postalo nekaj vsakdanjega. Gospodarstvo Bele krajine se kaže predvsem v izrazito izvozno usmerjenem gospodarstvu in pa v usmerjenosti k predelovalni industriji. Zaradi takšnih gospodarskih razmer v Beli krajini, ki so se s prihodom gospodarske krize leta 2008 le še poglobile, so iskalci zaposlitve prisiljeni delo iskati zunaj Bele krajine, največ v Novem mestu in njegovi okolici. Velika podjetja v Novem mestu, kot so: Krka, Revoz, Adria, poslujejo dokaj dobro. Ta podjetja so si ustvarila dober ugled, ki je pri iskanju zaposlitve še kako pomemben.

V Beli krajini sicer so nekatera obetavna podjetja, ki delujejo dobro in imajo dobro vizijo, vendar plače in pa nekateri drugi dejavniki vplivajo na odliv delovne sile v druge kraje. Relativno dobro posluje podjetje Kolpa, d.d., iz Metlike, ki po javno dostopnih podatkih iz poslovanja ustvarja stabilen denarni tok, ki je leta 2012 znašal 4,5 milijona evrov. Kar se tiče zaposlovanja, pa stvari niso pozitivne. Število zaposlenih se je v podjetju Kolpa glede na lansko leto znižalo za 9 %, v celotni skupini Kolpa (sem štejemo tudi ostala podjetja v lasti Kolpe) pa za 8 % (Interni časopis podjetja Kolpa, d.d., 2012, str. 3). Podjetje Secop kompresorji, d.o.o., ki je pred kratkim v Beli krajini veljalo za vodilno podjetje z največjim številom zaposlenih, se je znašlo v hudih težavah zaradi selitve dela proizvodnje v Slovaško. Tako se je iz 1100 zaposlenih pred dobrim letom dni danes število zaposlenih zmanjšalo na približno 600 delavcev. Iz tega lahko povzamemo, da so v teh dveh vodilnih podjetjih Bele krajine majhne možnosti zaposlovanja, lahko bi rekli tudi nobene. V Beli krajini ni več veliko podjetij, še posebej tistih, ki bi zaposlovala ljudi. Tekstilna industrija propada (podjetja Beti, Komet) in le odpuščajo delavce. Manjša podjetja in samostojni podjetniki pa zaposlujejo le občasno in v majhnem številu.

Zaradi zgoraj omenjenih problemov pri zaposlovanju so občine Bele krajine prisiljene k delovanju za boljšo prihodnost gospodarstva Bele krajine. V vseh treh občinah so urejene poslovne cone, ki pomagajo pritegniti nove investitorje in s tem tudi nove zaposlitve za prebivalce tega območja. V Črnomlju je Tehnološko razvojno industrijsko središče TRIS, ki se nahaja jugozahodno od mesta Črnomelj, na območju nekdanjega rudnika v Kanižarici. Središče je namenjeno vsem, tako domačim kot tujim vlagateljem in obsega približno 115 ha. V Metliki je Podjetniško storitveni center Pri pildu in leži na vhodu v mesto Metlika, južno od regionalne ceste G2–105 Novo mesto. Dostopnost je s to lokacijo izvrstna, v bližini je tudi železnica. V Semiču pa je Podjetniško storitvena cona PSC Vrtača, ki je v neposredni bližini centra Semiča. Zemljišča, ki so naprodaj, so osnovno komunalno urejena in opremljena.

7 ANALIZA TRGA DELA V SLOVENIJI IN V BELI KRAJINI

7.1 ANALIZA TRGA DELA SLOVENIJE

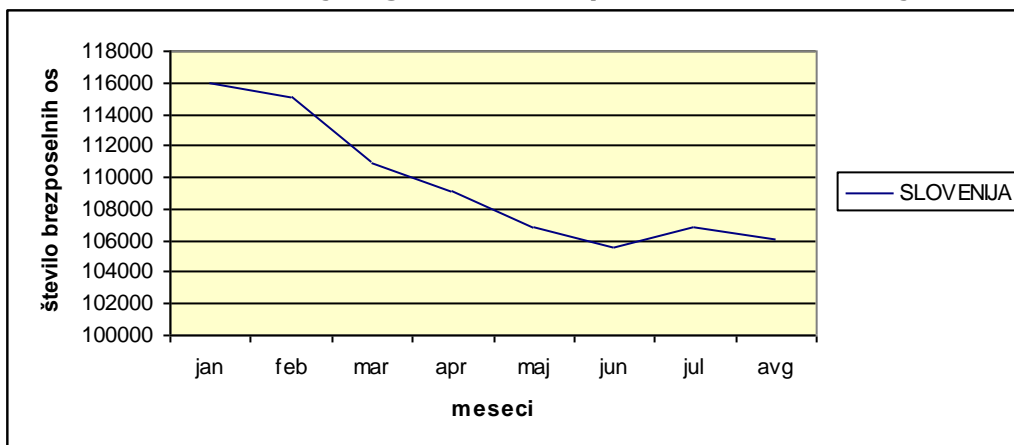
Slovenija je majhna srednjeevropska država, zato je slovensko gospodarstvo usmerjeno v izvoz na trge razvitih zahodnih držav. Da bi bila bolj konkurenčna na globalnih trgih, je pomembno zagotavljanje večje tehnološke razvitosti. Trgovina, gradbeništvo, poslovne storitve in predelovalne dejavnosti so pomembna področja zaposlovanja v državi. Mercator, Slovenske železnice, Gorenje, Krka, Revoz in Lek so ena od podjetij z največjim številom delavcev.

Svetovna gospodarska kriza, ki se je pričela leta 2008, je pustila močne sledi tudi v našem gospodarstvu. Gospodarski rezultati niso več tako dobri, podjetja pa so se začela soočati z mnogimi težavami, kot so zmanjšanje naročil, odplačevanje kreditov in odpuščanje delavcev. Mnoga podjetja pa se s številnimi težavami niso mogla kosati in so zaprla svoja vrata. Spet druga podjetja pa so v krizi videla novo priložnost in krizo poskušajo izkoristiti, kar se najbolje da.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je v Sloveniji bilo meseca avgusta 2012 808.420 delovno aktivnih prebivalcev, 106.071 je bilo registriranih brezposelnih oseb, medtem ko je stopnja registrirane brezposelnosti 11,6 % (SURS, 2012).

V spodnjem grafu so prikazani podatki za registrirane brezposelne osebe v Sloveniji od januarja do avgusta 2012. Podatki kažejo, da je registrirana brezposelnost v upadanju, v osmih mesecih leta 2012 se je zmanjšala za 9.894 oseb. To je vzpodbudno, vendar slaba stran tega je povpraševanje delodajalcev po delavcih. V juniju 2012 so delodajalci prijaviili najmanj delovnih mest v letu, tako da stanje ne kaže na povečanje zaposlitvenih možnosti (MDDSZ, 2012).

Grafikon 2: Gibanje registriranih brezposelnih oseb v Sloveniji v letu 2012

7.2 ANALIZA TRGA DELA JUGOVZHODNE SLOVENIJE

Bela krajina spada pod statistično regijo jugovzhodne Slovenije, ki je po površini največja v Sloveniji, saj obsega kar 13,2 % površine. Regija je dobro razvita predvsem na račun podjetij, ki se ukvarjajo s farmacevtskimi izdelki in motornimi vozili. Seveda je tudi mnogo drugih dobro razvitih podjetij, vendar sta ti dve podjetji (Krka in Revoz) v veliki meri najzaslužnejši za dobre statistične podatke te regije. Poleg statističnih podatkov, h katerim pripomoreta ti dve podjetji, pa so to delodajalci, ki tudi največ zaposlujejo. Druga podjetja, ki zaposlujejo veliko delavcev, so še Splošna bolnišnica Novo Mesto, Zdravstveni dom NM, Ciroš, d.o.o., TPV, d.d., Eurotek mednarodni transport in špedicija Trebnje, d.o.o., ter drugi.

Če pa bi se osredotočili na samo Belo krajino in njene doprinose k statistiki, pa zanjo to ne bi mogli reči. Tekstilna industrija, ki je bila značilna za Belo krajino, propada. Lesna in del elektropredelovalne dejavnosti pa nazaduje. Problem je nastal seveda s svetovno gospodarsko krizo, vendar se je še povečal, ker so proizvajalci premalo vlagali v lasten razvoj svoje blagovne znamke. Rezultat tega je sedaj selitev proizvodnje v države s cenejšo delovno silo.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo konec avgusta 2012 v tej regiji 8.394 registriranih brezposelnih oseb (kar je 7.9 % vseh brezposelnih v državi), delovno aktivnega prebivalstva je 57.311 in stopnja registrirane brezposelnosti je 12,8 %.

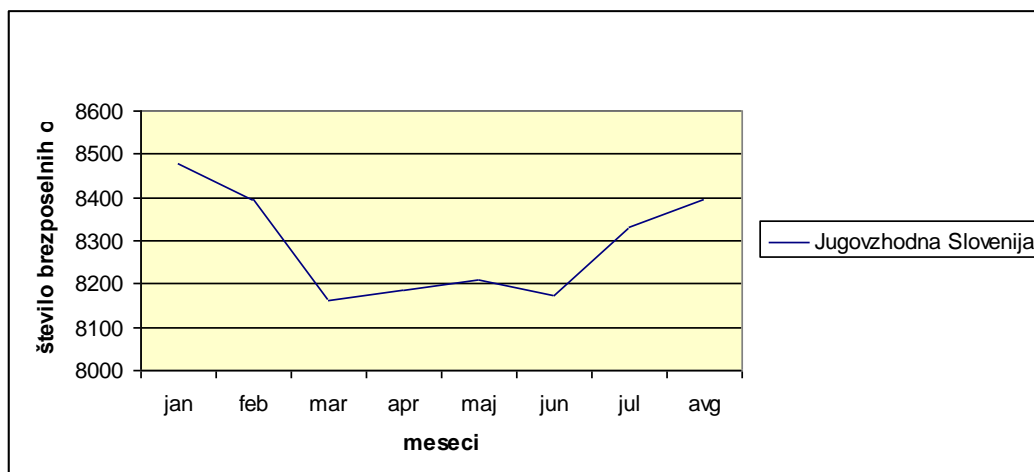
Tabela 4: Delovno aktivno prebivalstvo v jugovzhodni Sloveniji v letu 2012 (mesec avgust)

	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	REGISTRIRANE BREZPOSELNE OSEB	STOPNJE REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI V %
JUGOVZHODN A SLOVENIJA	57311	8394	12,8

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2012)

V spodnjem grafu so prikazani podatki za registrirane brezposelne osebe od januarja do avgusta 2012 v Jugovzhodni Sloveniji. Registrirana brezposelnost je sedaj v rahlem porastu in je približno enaka kot na začetku leta, kar je posledica ponovnega zmanjšanja števila delovno aktivnega prebivalstva.

Grafikon 3: Gibanje registriranih brezposelnih oseb v Jugovzhodni Sloveniji v letu 2012

V nadaljevanju (glej Tabela 5) so še prikazani podatki o delovno aktivnem prebivalstvu in registriranih brezposelnih osebah v mesecu avgustu 2012 v treh belokranjskih občinah. V Občini Črnomelj je največ delovno aktivnega prebivalstva, 2306 oseb več kot v Občini Metlika in pa 3991 več kot v Občini Semič. V Črnomlju je največ delovno aktivnega prebivalstva, ker je tam tudi največ prebivalcev, v Semiču pa ravno obratno, saj ima najmanj prebivalcev.

Tabela 5: Delovno aktivno prebivalstvo v Črnomlju, Metliki in Semiču v mesecu avgustu 2012

ČRNOMELJ	5576
METLIKA	3270
SEMIČ	1585

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2012)

Registriranih brezposelnih oseb (glej Tabela 6) je v Črnomlju (1307), v Metliki (624) in v Semiču (310).

Tabela 6: Registrirane brezposelne osebe v Črnomlju, Metliki in Semiču v mesecu avgustu 2012

ČRNOMELJ	1307
METLIKA	624
SEMIČ	310

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2012)

Stopnja registrirane brezposelnosti (glej Tabela 7), ki je odstotni delež registriranih brezposelnih oseb med aktivnim prebivalstvom, je v Črnomlju 16,4 %, Metliki 16 % in v Semiču 19 %. V vseh treh občinah je delež visok, še posebno v primerjavi s povprečjem Republike Slovenije, ki je približno 11 %. Še posebej izstopa Občina Semič z 19 %.

Tabela 7: Stopnja registriranih brezposelnih oseb v Črnomlju, Metliki in Semiču v mesecu avgustu 2012

ČRNOMELJ	16,4
METLIKA	16
SEMIČ	19

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2012)

8 STATISTIČNA ANALIZA IN PRIMERJAVA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI MED OBČINAMI METLIKA, ČRNOMELJ IN SEMIČ V OBDOBJU 2010–2012

Statistični podatki registrirane brezposelnosti po stopnji izobrazbe, starostnih razredih, trajanju brezposelnosti in spolu v Metliki, Črnomlju in Semiču so zajeti s spletne strani Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije. Za posamezna leta 2010, 2011, 2012 sem iz podatkov po mesecih izračunal povprečje za ta posamezna leta, te dobljene podatke pa sem uporabljal v nadaljnji analizi (povprečje med tremi leti, verižni indeksi in indeksi glede na povprečje).

8.1 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STOPNJI IZOBRAZBE

Značilnost slovenskega prebivalstva je, da ima delovno silo z nizko stopnjo izobrazbe. To lahko označimo kot pomanjkanje človeškega kapitala. Ta problem se rešuje z vse večjim vlaganjem v mlajše brezposelne, pri starejših je pa to že večji problem, saj se le-ti težko prisilijo k nadaljnjemu izobraževanju. Prav ta problem z velikim številom neizobraženih ljudi se kaže tudi v Beli krajini, to lahko potrdimo s podatki iz spodnjih tabel (glej Tabela 8). Vidno je, da je največ brezposelnih v vseh treh belokranjskih občinah z najnižjo stopnjo izobrazbe, to je I. stopnjo. Največ brezposelnih oseb je z najnižjo I. stopnjo izobrazbe, sledijo tisti brezposelni, ki imajo IV. stopnjo izobrazbe, najmanj je s III. stopnjo in pa z bolonjskim študijem.

Tabela 8: Število registriranih brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe v Metliki, Črnomlju in Semiču med leti 2010–2012

	METLIKA			ČRNOMELJ			SEMIČ		
	I.	IV.	VII.+VIII.	I.	IV.	VII.+VIII.	I.	IV.	VII.+VIII.
2010	213	113	26	412	185	37	127	50	10
2011	244	139	29	460	264	43	124	57	14
2012	250	142	33	525	326	51	134	71	20
POVPREČJE	235	131	29	466	259	44	128	59	15

Vir: lastni izračuni

Tabela 9: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po stopnji izobrazbe v Črnomlju med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS		
	I.	IV.	VII.+VIII.
2010			
2011	112	142,5	115,2
2012	114	123,5	117,9

Vir: lastni izračuni

Število brezposelnih oseb v Črnomlju (glej Tabela 9) s I. stopnjo izobrazbe je bilo leta 2011 višje za 12 % v primerjavi z letom 2010. Leta 2012 pa 14 % več kot leta 2011. Število brezposelnih s IV. stopnjo izobrazbe pa je bilo leta 2011 za 42,7 % višje kot leta 2010, leta 2012 pa za 23,5 % višje kot leta 2011.

Tabela 10: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v Metliki med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS		
	I.	IV.	VII.+VIII.
2010			
2011	115	122,5	111,8
2012	102	102,1	114,7

Vir: lastni izračuni

V Metliki (glej Tabela 10) je bilo leta 2011 število brezposelnih s I. stopnjo izobrazbe 15 % več kot leta 2010, leta 2012 pa 2,1 % več kot leta 2011. S IV. stopnjo izobrazbe je bilo leta 2011 22,5 % več brezposelnih kot leta 2010, leta 2012 pa za 2,1 % več kot leta 2011.

Tabela 11: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v Semiču med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS		
	I.	IV.	VII.+VIII.
2010			
2011	97,8	115,4	139,3
2012	109	124,4	139,1

Vir: lastni izračuni

V Semiču (glej Tabela 11), kjer je največ brezposelnih s I. stopnjo izobrazbe, približno 70 %, se je leta 2011 zmanjšala brezposelnost za 2,2 % glede na leto 2010. Leta 2012 pa je za 8,7 % več brezposelnih z najnižjo stopnjo izobrazbe kot leta 2011.

Z analizo dobljenih podatkov o registrirani brezposelnosti po stopnji izobrazbe med leti 2010–2012 v Metliki, Semiču in Črnomlju je bilo ugotovljeno, da je v vseh treh občinah največ brezposelnih z najnižjo izobrazbo, in sicer I. stopnjo. V Črnomlju se je število brezposelnih z najnižjo stopnjo izobrazbe v obravnavanih letih povečevalo za največ.

8.2 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STAROSTNIH RAZREDIH

Med registriranimi brezposelnimi osebami so ljudje različnih starosti. Največ brezposelnih oseb je starih med 50 in 60 let, kar je tudi razumljivo, saj so delodajalcem vedno bolj priljubljeni mladi delavci, pred katerimi je še dolga kariera in so pripravljene na dolgoročno sodelovanje. Mlajši delavci so tudi v dokaj velikem številu brezposelni, se pa hitreje prilagajajo na nove razmere in hitreje se učijo. Mladi ne morejo dobiti zaposlitve iz različnih razlogov, največkrat je to zaradi pomanjkanja izkušenj, večinoma po končanem študiju, nekateri niso zadovoljni s službo in nenehno iščejo boljšo rešitev. Starejši delavci, tu lahko vzamemo mejo od 40 let navzgor, pa so delavci, ki niso na priljubljeni listi delodajalcev, razen v primeri, če so le-ti zaradi svojega znanja in izkušenj iskani na trgu dela.

Če pogledamo podatke med leti 2010–2012 za brezposelne osebe po starosti (glej Tabela 12) od 50 do 60 let, vidimo, da je teh oseb največ med brezposelnimi v vseh treh belokranjskih občinah. Zanimivi so tudi podatki za starostni razred od 25 let do 30 let, kjer se je med leti 2010–2012 brezposelnost v tem razredu zmanjšala le v Metliki in to za 10 oseb, medtem ko se je v Črnomlju in Semiču povečala. Razlog za to bi lahko našli v velikem zmanjšanju števila zaposlenih v črnomaljski tovarni Secop kompresorji, d.o.o., kjer je bilo zaposlenih tudi veliko mladih oseb. V tem času se v Metliki ni zgodilo nič takšnega, zmanjšalo se je sicer število delavcev v tovarni Beti, vendar so bili to delavci, predvsem tekstilne delavke, stari nad 40 let.

Tabela 12: Število registriranih brezposelnih oseb po starostnih razredih v Črnomlju med leti 2010–2012

	METLIKA		ČRNOMELJ		SEMIČ	
	25 do 30 let	50 do 60 let	25 do 30 let	50 do 60 let	25 do 30 let	50 do 60 let
2010	77	159	118	296	28	101
2011	68	212	155	347	28	90
2012	67	201	189	360	40	80
POVPREČJE	71	190	154	334	32	90

Vir: lastni izračuni

Tabela 13: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po starostnih razredih v Črnomlju med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	25 do 30 let	50 do 60 let
2010		
2011	131	117,3
2012	122	103,8

Vir: lastni izračuni

V Črnomlju (glej Tabela 13) se je število brezposelnih, starih od 25 do 30 let, leta 2011 zvišalo za 31 %, glede na leto 2010. Leta 2012 pa za 22 % glede na leto 2011. Število brezposelnih, starih od 50 do 60 let, se je tudi povečevala v treh letih, vendar za manj.

Tabela 14: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih oseb po starostnih razredih v Metliki med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	25 do 30 let	50 do 60 let
2010		
2011	87,8	133,2
2012	98,7	94,8

Vir: lastni izračuni

V Metliki (glej Tabelo 14) se je število brezposelnih oseb, starih od 25 do 30 let, v obravnavanih letih zniževala. Pri starosti od 50 do 60 let se je leta 2012 znižala za 5,2 % glede na leto 2011.

Tabela 15: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po starostnih razredih v Semiču med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	25 do 30 let	50 do 60 let
2010		
2011	99,7	88,9
2012	144	89,7

Vir: lastni izračuni

V Semiču (glej Tabelo 15) se je pri starosti od 25 do 30 let število brezposelnih v letu 2012 glede na leto 2011 povečala za 44 %. Pri starosti od 50 do 60 let pa se je v dveh letih vedno zniževala.

Iz analize podatkov o registriranih brezposelnih osebah po starostnih razredih v treh belokranjskih občinah Črnomelj, Semič in Metlika je bilo ugotovljeno, da je največ brezposelnih tistih, ki so stari od 50 do 60 let. Ta podatek je zaskrbljujoč, saj so ta leta zelo neugodna za iskanje nove zaposlitve in v regiji, kot je Bela krajina, še posebno težko.

8.3 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO TRAJANJU BREZPOSELNOSTI

Velik problem belokranjskega gospodarstva je pobeg mladih ljudi v bolj razvita središča. Večje plače, možnost za napredovanje je le nekaj od naštetih prednosti, ki jih ponujajo večja in bolj razvita mesta, zato se vse več mladih izobraženih in pa tudi neizobraženih ljudi odloči za to pot življenja. Tisti, ki se odločijo za drugo rešitev in čakajo na zaposlitev in priložnost v svojem kraju, pa na svojo zaposlitev čakajo dlje, kot bi v nekaterem bolj razvitem središču. Mnogo je tudi tistih, ki nočejo delati iz različnih razlogov in so brez zaposlitve po več let, spet drugi hočejo delati, vendar službe ne morejo dobiti, so pa tudi takšni, ki delajo »na črno«, pa so prijavljeni kot brezposelne osebe.

V nadaljevanju bom prikazal, kakšno je stanje registriranih brezposelnih oseb v belokranjskih občinah po trajanju brezposelnosti v letih od 2010 do 2012 (glej Tabela 16). Največ oseb v vseh treh belokranjskih občinah je brez dela od 1 do 2 let, sledijo tisti, ki so brez dela do 3 mesecev, najmanj pa jih je brez dela od 5 do 8 let. Zanimivo je tudi, da je veliko število brezposelnih brez dela 8 let ali več.

Tabela 16: Registrirana brezposelnost oseb po trajanju brezposelnosti v Črnomlju med leti 2010–2012

	METLIKA			ČRNOMELJ			SEMIČ		
	do 3 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več	do 3 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več	do 3 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več
2010	82	123	44	126	222	102	35	70	21
2011	101	111	43	184	171	104	41	44	22
2012	84	151	47	214	267	107	43	58	23
POVPREČJE	89	129	45	175	220	104	40	57	22

Vir: lastni izračuni

Tabela 17: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po trajanju brezposelnosti v Črnomlju med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS		
	Do 3 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več
2010			
2011	146	77,3	101,9
2012	116	155,8	103,5

Vir: lastni izračuni

Število brezposelnih oseb, ki so brezposelne od 1 do 2 let, se je leta 2011 v Črnomlju (glej Tabela 17) zmanjšalo za 22,7 % glede na leto 2010, leta 2012 pa za 55,8 % povečalo glede na leto 2011. Velike spremembe so tudi pri brezposelnosti, ki so krajše od 1 leta, saj se iz leta v leto spreminjajo tudi do 50 % več. Najmanj je sprememb pri trajanju brezposelnosti, ki traja 8 let in več, iz česar lahko sklepam, da so to večinoma tiste osebe, ki so iz raznoraznih razlogov brezposelne.

Tabela 18: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po trajanju brezposelnosti v Metliki med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS		
	do 3 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več
2010			
2011	123	90,3	97,6
2012	82,9	135,8	108,5

Vir: lastni izračuni

V Metliki (glej Tabela 18) je pri trajanju brezposelnosti od 1 do 2 let leta 2011 nižje za 9,7 % glede na leto 2010. Leta 2012 pa za 35,8 % večje kot leta 2011. Pri trajanju brezposelnosti od 8 let in več je rahlo večja sprememba kot v Črnomlju, kjer se je leta 2012 glede na leto 2011 povečala za 8,5 %.

Tabela 19: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po trajanju brezposelnosti v Semiču med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS		
	do 3 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več
2010			
2011	116	63,7	105,1
2012	104	129,9	102

Vir: lastni izračuni

V Semiču (glej Tabela 19) se je število brezposelnih pri trajanju brezposelnosti do 3 let vedno povečevalo v treh obravnavanih letih, pri brezposelnosti od 1 do 2 let se je leta 2012 glede na 2011 povečalo za kar 29,9 %. Število tistih, ki so brez dela 8 let in več, pa se je le rahlo spreminjalo.

Iz zgoraj navedenih podatkov o registrirani brezposelnosti po trajanju v treh belokranjskih občinah lahko rečemo, da je največ tistih, ki so brez dela 1 do 2 let. V zadnjem letu se je prav v tem razredu intenzivno povečala brezposelnost v vseh treh občinah.

8.4 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO SPOLU

Manjše pravice pri delu, s tem mislimo na manjše plače, nezmožnost vseh fizičnih del so problemi, s katerimi se morajo spopadati ženske v današnjem svetu. V zadnjih letih se sicer stvar izboljšuje in gre na bolje, vendar to je problem, ki se ne da rešiti hitro. V nadaljevanju so prikazani podatki in analiza za stanje registrirane brezposelnosti v treh belokranjskih občinah.

Tabela 20: Registrirana brezposelnost po spolu v Metliki, Črnomlju in Semiču med leti 2010–2012

	METLIKA		ČRNOMELJ		SEMIČ	
	MOŠKI	ŽENSKE	MOŠKI	ŽENSKE	MOŠKI	ŽENSKE
2010	266	242	461	426	134	115
2011	295	307	534	542	145	120
2012	320	300	640	644	150	144
POVPREČJE	294	283	545	538	143	126

Vir: lastni izračuni

Število brezposelnih v treh belokranjskih občinah po spolu (glej Tabela 20) je približno v enakem razmerju. Število moških brezposelnih je rahlo večje. V Črnomlju je povprečno v treh letih 1082 brezposelnih, od njih 545 moških in 538 žensk. V zadnjih dveh letih je več nezaposlenih žensk kot moških. V Metliki je med nezaposlenimi osebami 294 moških in 283 žensk, medtem ko v Semiču 143 moških in 126 brezposelnih žensk.

Tabela 21: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v Črnomlju med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	MOŠKI	ŽENSKE
2010		
2011	116	127,3
2012	120	118,7

Vir: lastni izračuni

Število brezposelnih žensk v Črnomlju (glej Tabela 21) se je leta 2011 glede na leto 2010 povečalo za 27,3 %. Leta 2012 pa za 18,7 % več kot leta 2011.

Tabela 22: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v Metliki med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	MOŠKI	ŽENSKE
2010		
2011	111	126,6
2012	109	97,6

Vir: lastni izračuni

V Metliki (glej Tabela 22) je razmerje med brezposelnimi po spolu v zadnjem letu na strani moških. Teh je več za 20 oseb. Leta 2012 je za 2,4 % manj brezposelnih žensk kot leta 2011.

Tabela 23: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v Semiču med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	MOŠKI	ŽENSKE
2010		
2011	107,7	104,9
2012	104	119,7

Vir: lastni izračuni

V Semiču (glej Tabela 23) je več brezposelnih moških kot žensk, povprečno v treh letih jih je 143, medtem ko je žensk 126. Leta 2011 je bilo za 4,9 % več nezaposlenih žensk kot leta 2010. Leta 2012 pa za 19,7 % več brezposelnih žensk kot leta 2011.

9 STATISTIČNA ANALIZA IN PRIMERJAVA JUGOVZHODNE SLOVENIJE Z DRUGIMI STATISTIČNIMI REGIJAMI V SLOVENIJI V OBDOBJU 2010–2012

Statistični podatki registrirane brezposelnosti po stopnji izobrazbe, starostnih razredih, trajanju brezposelnosti in spolu v jugovzhodni Sloveniji in Pomurju, so zajeti s spletne strani Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije. Za posamezna leta 2010, 2011, 2012 sem iz podatkov po mesecih izračunal povprečje za ta posamezna leta, te dobljene podatke pa sem uporabljal v nadaljnji analizi (povprečje med tremi leti, verižni indeksi in indeksi glede na povprečje).

Jugovzhodno Slovenijo sem izbral zaradi tega, ker se Bela krajina zaradi svoje majhnosti ne obravnava kot statistična regija in je zajeta k njej. Za drugo statistično regijo sem pa vzel Pomurje, zaradi tega, ker je na obravnavanem področju tudi v slabšem položaju; zaradi svoje oddaljenosti, slabega gospodarskega razvoja in ker je že kar nekaj časa deležno pomoči s strani države. S primerjanjem z jugovzhodno Slovenijo se bo pokazalo, ali je viden kakšen napredek v Pomurju in kakšno je stanje v jugovzhodni Sloveniji pri registrirani brezposelnosti po strokovni izobrazbi, po starostnih razredih, po trajanju brezposelnosti in po spolu.

9.1 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STROKOVNI IZOBRAZBI

Največ brezposelnih oseb (glej Tabela 24) je v obeh statističnih regijah s I. stopnjo izobrazbe, v jugovzhodni Sloveniji jih je v povprečju med tremi obravnavanimi leti 3019, v Pomurju pa 3829. Sledijo tisti s VI. Stopnjo in V. stopnjo izobrazbe. V jugovzhodni Sloveniji je v omenjenem obdobju pri vseh stopnjah izobrazbe brezposelnost rasla, medtem ko je v Pomurju povsod padala, razen leta 2011 pri V. stopnji izobrazbe, kjer se je zvišala za 3,8 % glede na leto 2010, kasneje leta 2012 pa se je spet zvišala. Tudi tistih brezposelnih s VII. + VIII. je bilo vsako leto več v Pomurju.

Tabela 24: Registrirana brezposelnost po stopnji izobrazbe v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012

	JUGOVZHODNA SLOVENIJA				POMURJE			
	I.	IV.	V.	VII.+VIII.	I.	IV.	V.	VII.+VIII.
2010	2782	1435	1286	397	4306	2400	1968	422
2011	3070	1698	1535	489	3779	2238	2043	567
2012	3206	1914	1666	562	3401	2059	1804	540
POVPREČJE	3019	1682	1496	482	3829	2232	1938	509

Vir: lastni izračuni

Tabela 25: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v statistični regiji jugovzhodna Slovenija, med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS			
	I.	IV.	V.	VII.+VIII.
2010				
2011	110	118,4	119,4	123,4
2012	104	112,7	108,5	114,8

Vir: lastni izračuni

Število brezposelnih oseb s I. stopnjo izobrazbe se je leta 2011 povečala za 10 %, glede na leto 2010. Leta 2012 pa za 4% več kot leta 2011. Pri tistih s VII.+VIII. stopnjo se je število brezposelnih oseb povečalo leta 2011 za 23,4 % glede na leto 2010. Leta 2012 pa za 14,8 več kot leta 2011.

Tabela 26: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih registriranih oseb po stopnji izobrazbe v statistični regiji Pomurje, med leti 2010--2012

	VERIŽNI INDEKS			
	I.	IV.	V.	VII.+VIII.
2010				
2011	87,7	93,3	103,8	134,2
2012	90	92	88,3	95,3

Vir: lastni izračuni

V Pomurju se je število brezposelnih leta 2012 glede na leto 2011 pri vseh obravnavanih stopnjah izobrazbe zmanjševalo, največ pri tistih osebah s V. stopnjo, in sicer za 11,7%.

9.2 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO STAROSTNIH RAZREDIH

Če primerjamo število brezposelnih oseb po starostnih razredih v statistični regiji jugovzhodna Slovenija in Pomurje (glej Tabela 27), je največ brezposelnih, starih od 50 do 60 let. Teh je 2211 v .ugovzhodni Sloveniji in 3107 v Pomurju (povprečno). Najmanj jih je tistih brezposelnih, ki so stari do 18 let. V jugovzhodni Sloveniji je večinoma število brezposelnih oseb v porastu v obravnavanem obdobju v vseh razredih, razen pri starosti 60 let in več, kjer se je leta 2012 malo znižala. V Pomurju je pa ravno obratno in se je število brezposelnih večinoma zmanjševalo skozi obravnavana leta. Le pri starosti do 18 let in 60 let in več se je v treh letih nenehno povečevala.

Tabela 27: Registrirana brezposelnost po starostnih razredih v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012

	JUGOVZHODNA SLOVENIJA				POMURJE			
	do 18 let	18 do 25 let	40 do 50 let	60 let in več	do 18 let	18 do 25 let	40 do 50 let	60 let in več
2010	45	764	1399	139	17	1156	2484	198
2011	52	810	1622	168	24	1042	2041	236
2012	63	864	1796	163	25	858	1889	263
POVPREČJE	53	813	1606	157	22	1019	2138	232

Vir: lastni izračuni

Tabela 28: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po starostnih razredih v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012

	JUGOVZHODNA SLOVENIJA			
	VERIŽNI INDEKS			
	do 18 let	18 do 25 let	40 do 50 let	60 let in več
2010				
2011	114,9	106,1	115,9	120,7
2012	120,8	106,6	110,7	96,9

Vir: lastni izračuni

Število brezposelnih oseb (glej Tabelo 28) se je v vseh starostnih razredih leta 2011 povečalo glede na leto 2010, prav tako tudi leta 2012 glede na leto 2011, le pri starostnem razredu 60 let in več, kjer se je znižala za 3,1 %.

Tabela 29: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po starostnih razredih v statistični regiji Pomurje med leti 2010–2012

	POMURJE			
	VERIŽNI INDEKS			
	do 18 let	18 do 25 let	40 do 50 let	60 let in več
2010				
2011	145,7	90,1	82,2	119,1
2012	104,7	82,4	92,5	111,7

Vir: lastni izračuni

Največja sprememba (glej Tabelo 29) pri številu brezposelnih oseb v Pomurju je bila pri starostnem razredu do 18 let, kjer je leta 2011 bilo 45,7 % več brezposelnih kot leta 2010. Leta 2012 pa 4,7 % več kot leta 2011. Pri starostnih razredih 18 do 25 let in 40 do 50 let se je leta 2012 število brezposelnih glede na leto 2011 pri obeh znižalo. Tudi pri starostnem razredu 60 let in več se je leta 2011 povečala za 19,1 %. Leta 2012 pa jih je bilo za 11,7 % več kot leta 2011.

Iz analize o številu brezposelnih oseb po starostnih razredih je bilo ugotovljeno, da se je v Pomurju registrirana brezposelnost zniževala, za razliko od jugovzhodne Slovenije.

9.3 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO TRAJANJU BREZPOSELNOSTI

Največ brezposelnih v jugovzhodni Sloveniji po trajanju brezposelnosti (glej Tabelo 30) je tistih, ki so brez dela od 1 do 2 let, najmanj je tistih, ki so brezposelni od 3 do 5 let. Število brezposelnih se je večinoma pri vseh opredeljenih razredih po trajanju brezposelnosti nenehno povečevalo skozi obravnavano obdobje od leta 2010 do 2012. Podobno stanje brezposelnih po trajanju brezposelnosti je v Pomurju. Prav tako je največ brezposelnih oseb od 1 do 2 let. Viden pa je premik v zmanjševanju brezposelnosti od leta 2010 do 2012 predvsem v trajanju brezposelnosti do 3 mesecev, od 3 do 6 mesecev, od 6 do 9 mesecev, od 9 do 12 mesecev in od 1 do 2 let, tukaj se je število brezposelnih zmanjševala, pri trajanju brezposelnosti več let pa se je zviševala skozi obravnavana leta.

Tabela 30: Registrirana brezposelnost po trajanju brezposelnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija in Pomurje med leti 2010–2012

	JUGOVZHODNA SLOVENIJA				PREKMURJE			
	do 3 mesecev	6 do 9 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več	do 3 mesecev	6 do 9 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več
2010	1228	672	1564	460	1597	1182	2065	2065
2011	1457	805	1474	482	1504	840	2078	2078
2012	1394	836	1820	514	1305	720	1569	1569
POVPREČJE	1360	771	1619	485	1468	914	1904	1904

Vir: lastni izračuni

Tabela 31: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po trajanju brezposelnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS			
	do 3 mesecev	6 do 9 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več
2010				
2011	118,6	119,8	94,2	104,7
2012	95,7	103,8	123,5	106,7

Vir: lastni izračuni

V letu 2011 se je število brezposelnih po trajanju brezposelnosti v statistični regiji jugovzhodna Slovenija (glej Tabela 31) glede na leto 2010 povsod povečalo, razen pri brezposelnosti od 1 do 2 let se je znižalo za 5,8 %. Leta 2012 je najbolj izstopala sprememba pri brezposelnosti od 1 do 2 let, kjer se je glede na leto 2011 povečala za 23,5 %.

Tabela 32: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po trajanju brezposelnosti v statistični regiji Pomurje med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS			
	Do 3 mesecev	6 do 9 mesecev	1 do 2 leti	8 let in več
2010				
2011	94,2	71,1	100,6	104,6
2012	86,7	85,7	75,5	101,8

Vir: lastni izračuni

V statistični regiji Pomurje (glej Tabelo 32) se je predvsem krajše trajanje brezposelnosti zniževalo, pri daljšem času brezposelnosti pa ni bilo velikih sprememb.

9.4 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST PO SPOLU

Razmerje med številom brezposelnih žensk in moških v jugovzhodni Sloveniji (glej Tabela 33) je na strani moških, ki jih je več v vseh treh obravnavanih letih. Število se je pri enih kot drugih v obravnavanih letih vedno povečevalo. V Pomurje pa se je število brezposelnih žensk v zadnjih treh letih zelo znižalo, znižalo se je tudi število moških, vendar ne tako močno. Povprečno je v treh letih enako število brezposelnih med moškimi in ženskami, moških je 4708, žensk pa 4639.

Tabela 33: Registrirana brezposelnost po spolu v statistični regiji jugovzhodna Slovenija in Pomurje med leti 2010–2012

	JUGOVZHODNA SLOVENIJA		PREKMURJE	
	MOŠKI	ŽENSKE	MOŠKI	ŽENSKE
2010	3511	3142	4930	5249
2011	4128	3607	4775	4890
2012	4419	3941	4419	3941
POVPREČJE	4019	3563	4708	4693

Vir: lastni izračuni

Tabela 34: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v statistični regiji jugovzhodna Slovenija med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	MOŠKI	ŽENSKE
2010		
2011	117,6	114,8
2012	107	109,3

Vir: lastni izračuni

Število moških brezposelnih v statistični regiji jugovzhodna Slovenija (glej Tabela 34) se je v letu 2011 glede na leto 2010 povečalo za 17,6 %, število žensk pa za 14,8 %. Leta 2012 glede na leto 2011 pa je število brezposelnih moških za 7 % več, žensk pa 9,3 %. Pri primerjavi s povprečjem pa je v letu 2012 večja od povprečja, pri moških za 10,6 %, pri ženskah pa za 10,2 %.

Tabela 35: Izračunan verižni indeks za število brezposelnih po spolu v statistični regiji Pomurje med leti 2010–2012

	VERIŽNI INDEKS	
	MOŠKI	ŽENSKE
2010		
2011	96,9	93,2
2012	92,5	80,6

Vir: lastni izračuni

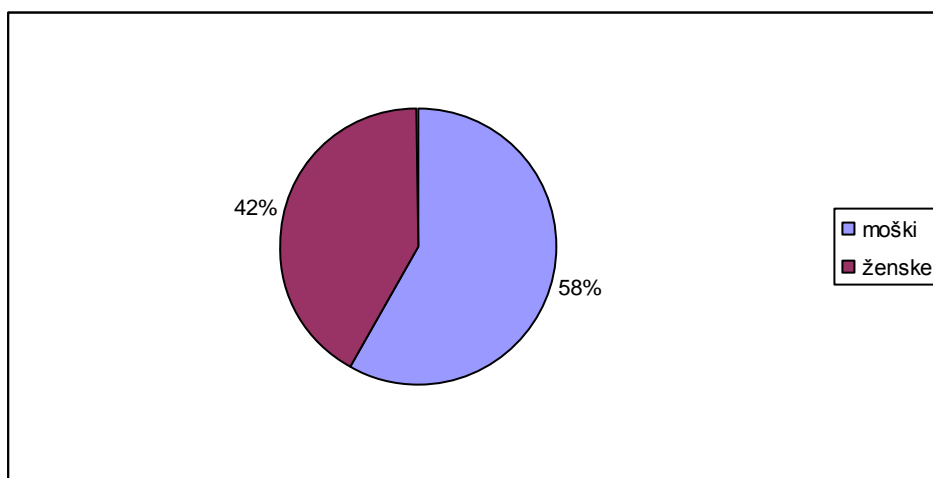
Leta 2012 se je število brezposelnih žensk v statistični regiji Pomurje (glej Tabela 35) zmanjšalo za 19,4 %, število moških pa za 7,5 %.

Pri primerjavi registrirane brezposelnosti po spolu med statističnima regijama Pomurje in jugovzhodna Slovenija je po analizi podatkov vidno, da je v statistični regiji Pomurje viden pomik, saj se je število brezposelnih skozi obravnavana leta vedno zniževala, pri ženskah celo več kot pri moških, medtem ko se je v statistični regiji jugovzhodna Slovenija število brezposelnih povečevalo.

10 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Anketni vprašalnik sem izvajal na področju Bele krajine v mesecu septembru leta 2012. Anketni vprašalniki so bili izpolnjeni v mestih Metlika, Črnomelj in Semič z neposrednim anketiranjem. Vprašalnik je izpolnilo 100 oseb. Izpolnjevanje anketnih vprašalnikov je potekalo naključno. Pred izpolnjevanjem ankete sem anketirance seznanil s pogoji izpolnjevanja vprašalnika. Tu je potrebno omeniti, da ankete niso izpolnjevali tisti, ki so mlajši od 15 let in pa upokojeanci. Anketna vprašanja sem sestavil sam, s pomočjo dveh anket, Ankete o delovni sili in Ankete o dohodkih in življenjskih pogojih, ki ju je izdal Statistični urad Republike Slovenije. Pri nekaterih vprašanjih je možnih več odgovorov.

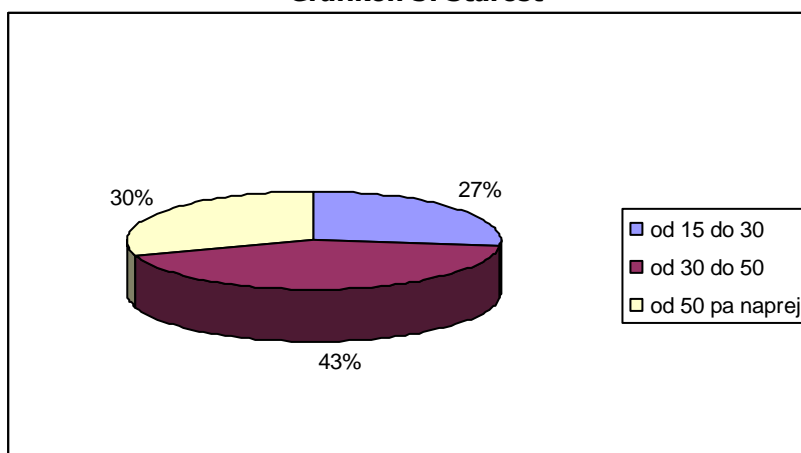
Grafikon 4: Spol

Vir: lasten

Na začetku anketnega vprašalnika so anketiranci opredelili svoj spol. Moških anketirancev je bilo 56 %, medtem ko ženskih 42 %.

Grafikon 5: Starost

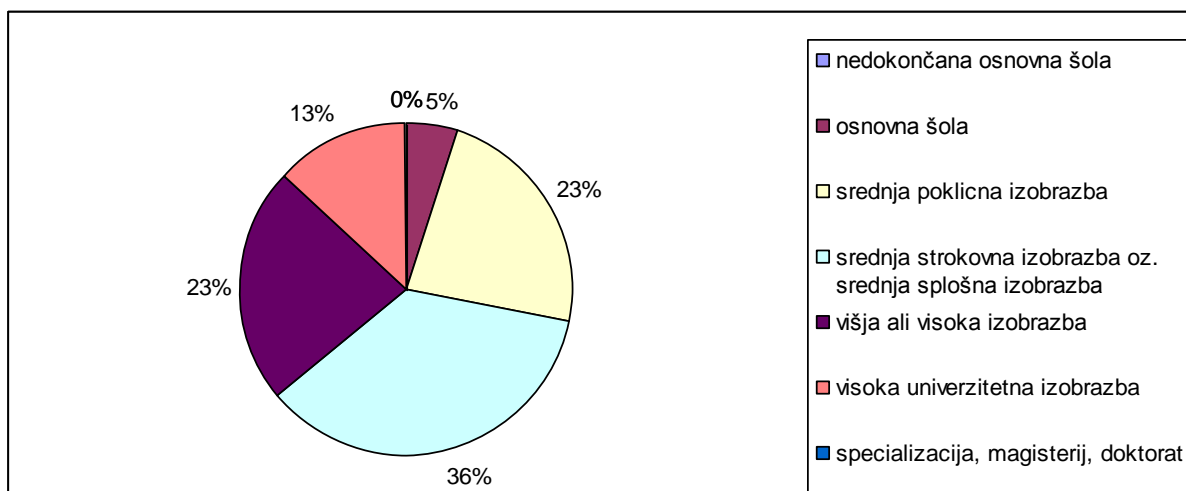

Vir: lasten

Pri drugem vprašanju so anketiranci opredelili, v kateri starostni razred spadajo. Na voljo so trije starostni razredi, in sicer od 15 do 30, od 30 do 50 ter od 50 let naprej. Največ

anketirancev je bilo starih od 30 do 50 let, in sicer 43 % vseh anketiranih, medtem ko jih je bilo starih od 15 do 30 let 27 % anketiranih, tistih od 50 let pa naprej pa 30 %.

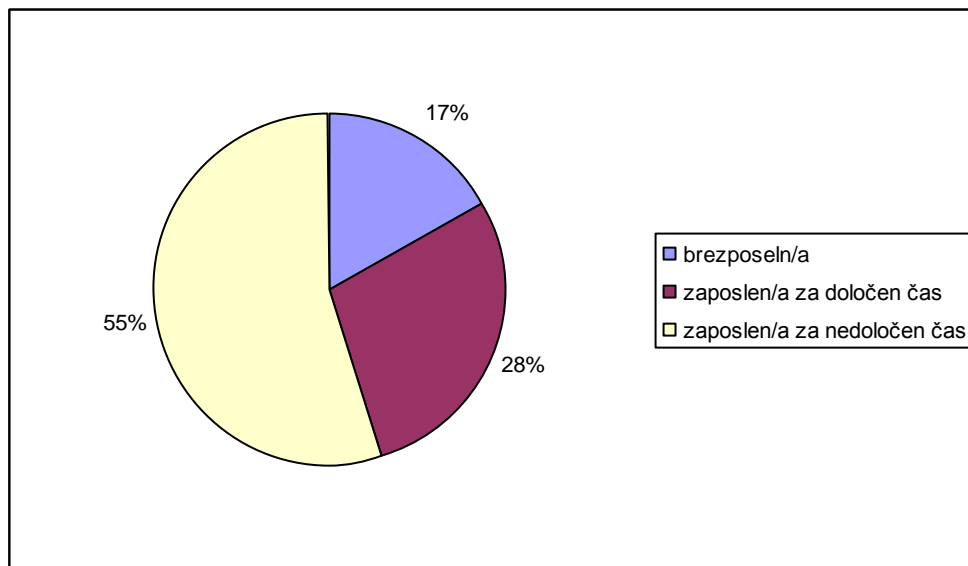
Grafikon 6: Vaša dokončana izobrazba

Vir: lasten

Največ anketirancev ima srednjo strokovno izobrazbo oz. srednjo splošno izobrazbo, 36 %. Srednjo poklicno izobrazbo in pa višjo ali visoko izobrazbo ima 23 % anketirancev. Visoko, univerzitetno izobrazbo ima 13 %, dokončano osnovno šolo pa 5 % anketirancev. Z nedokončano osnovno šolo in pa tistih s specializacijo, magisterijem, doktoratom med anketiranimi ni bilo.

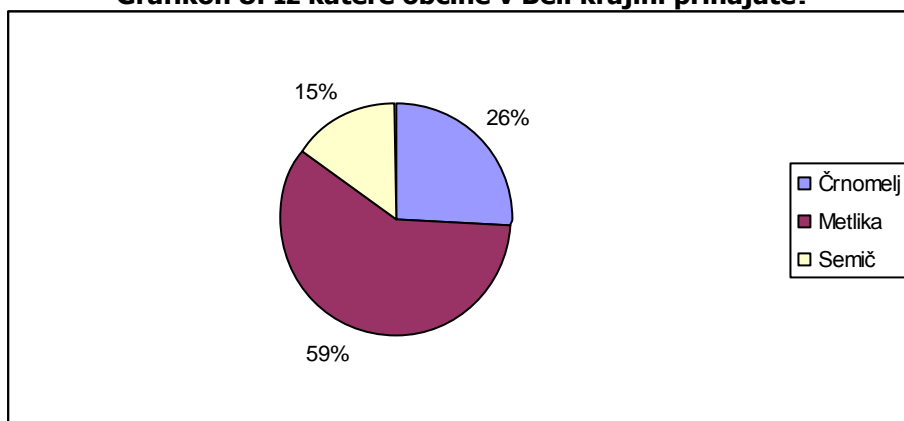
Grafikon 7: Status

Vir: lasten

Med anketiranimi jih je 17 % brezposelnih, zaposlenih za določen čas 28 %, medtem ko jih je 55 % zaposlenih za nedoločen čas.

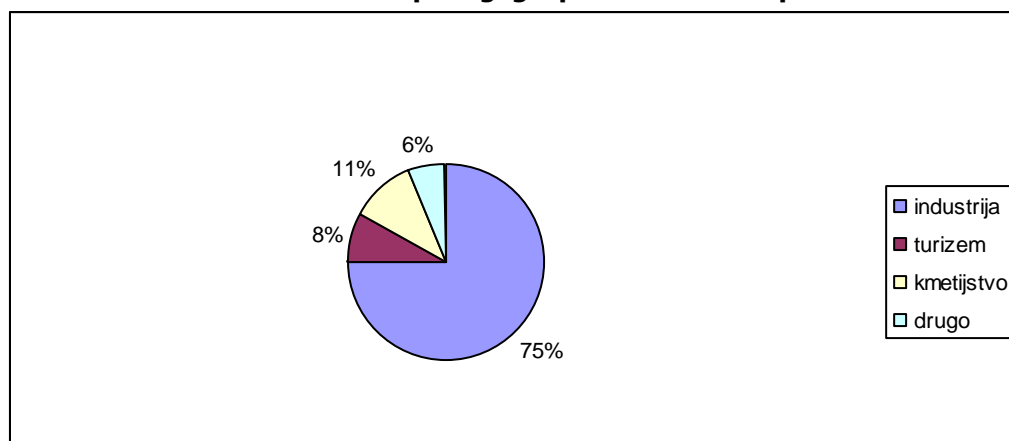
Grafikon 8: Iz katere občine v Beli krajini prihajate?

Vir: lasten

Največ anketirancev prihaja iz Občine Metlika, kar 59 %, nato iz Občine Črnomelj (26 %) in pa najmanj iz Občine Semič (15 %).

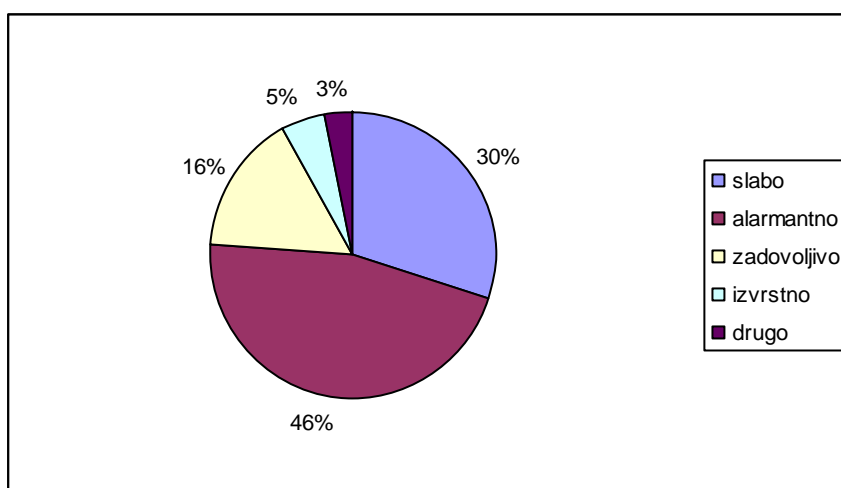
Grafikon 9: V kateri panogi gospodarstva ste zaposleni?

Vir: lasten

Od stotih anketiranih ljudi jih je kar 75 zaposlenih v industriji, sledi kmetijstvo, v katerem je 11 zaposlenih, nato 8 v turizmu in pa 6 v drugih panogah.

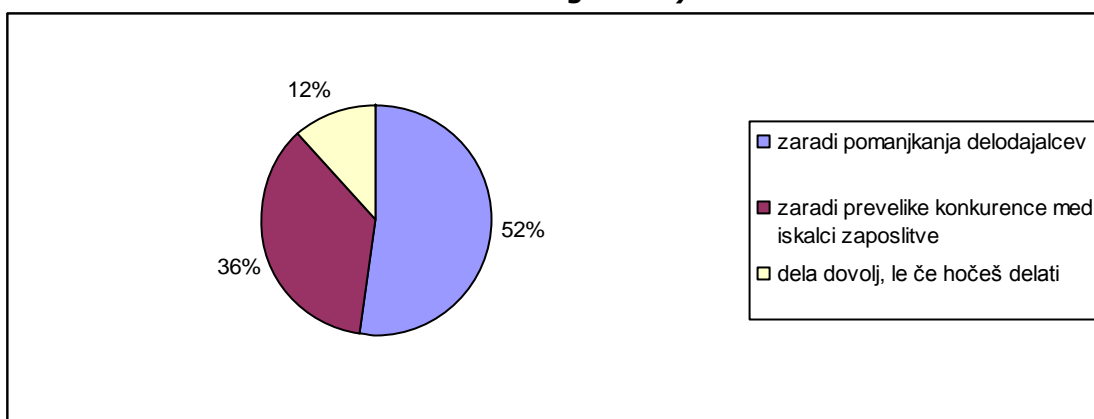
Grafikon 10: Kakšno je Vaše mnenje o stanju gospodarstva v Beli krajini?

Vir: lasten

Zanimivi so odgovori na sedmo vprašanje, kjer je največ anketirancev odgovorilo, da je stanje alarmantno (46 %), 30 % jih je menilo, da je slabo, 16 % je zadovoljnih s stanjem, 5 % jih meni, da je izvrstno, 3 % pa so se opredelili za predlagan odgovor drugo.

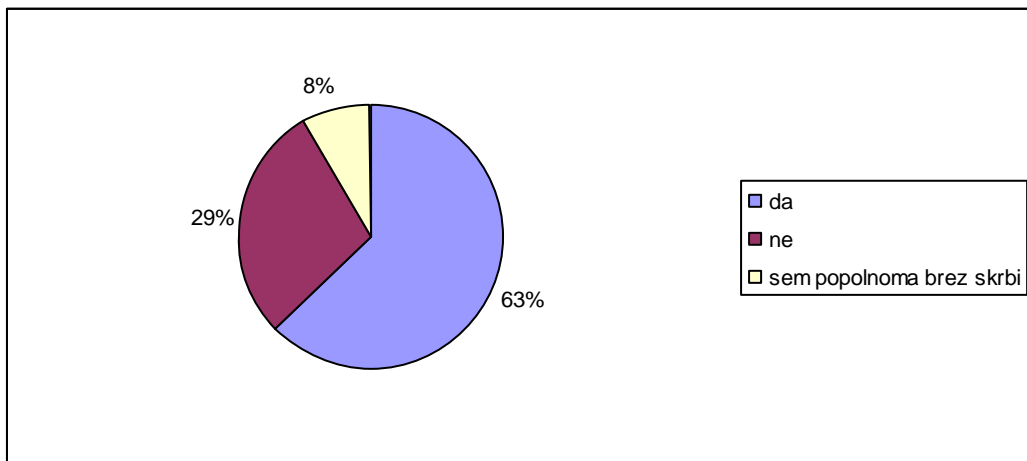
Grafikon 11: Zakaj je po Vašem mnenju najti zaposlitev v Beli krajini težko? (možnih več odgovorov)

Vir: lasten

Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Vseh odgovorov je bilo 137. Največ anketirancev meni (52 %), da je zaposlitev v Beli krajini težko najti zaradi pomanjkanja delodajalcev. 36 % jih meni, da zaradi prevelike konkurence med iskalci zaposlitve. Medtem ko 12 % anketiranih meni, da je dela dovolj, le če hočeš delati.

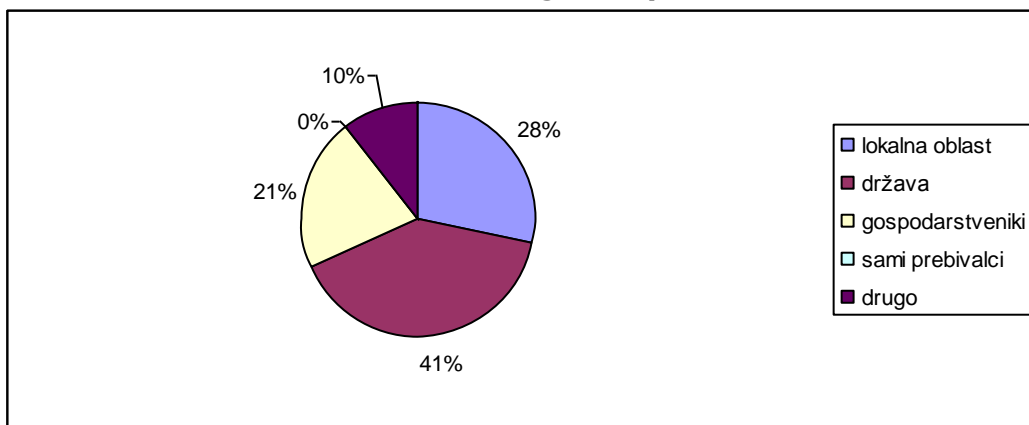
Grafikon 12: Ali Vas glede na slabo situacijo v gospodarstvu skrbi, da bi ostali brez zaposlitve?

Vir: lasten

Da bi ostali brez službe se kar 63 % anketiranih oseb boji, 29 % se jih ne boji, da bi ostali brez službe, medtem ko 8% anketiranih ne skrbi za izgubo zaposlitve.

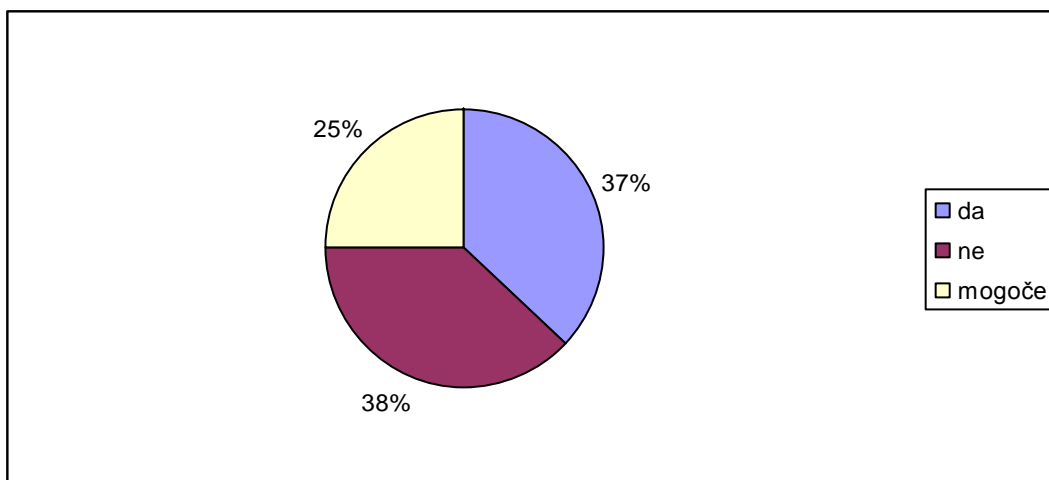
Grafikon 13: Kdo bi po Vašem mnenju moral postoriti več za boljše razmere v gospodarstvu in s tem posledično tudi za zmanjšanje brezposelnosti? (možnih več odgovorov)

Vir: lasten

Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Vseh odgovorov skupaj je bilo 163. Največ anketirancev meni, da bi za boljše razmere v gospodarstvu in s tem tudi posledično tudi za zmanjšanje brezposelnosti morala država postoriti največ (41 %). 28 % jih meni, da bi lokalna oblast morala to narediti namesto države. Eni pa so mnenja (21 %), da so za to zadolženi gospodarstveniki. 10 % jih mneni, da je za to dolžan postoriti nekdo drug, tu so bili verjetno mnenja, da bi to morala biti Evropska unija. Nihče od anketiranih pa se ni opredelil za same prebivalce.

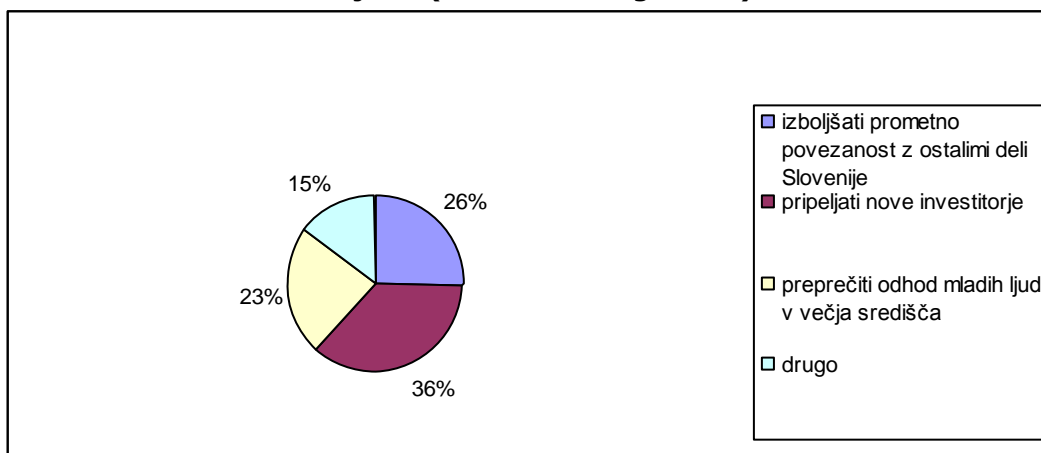
Grafikon 14: Ali menite, da se bo situacija v gospodarstvu v bližnji prihodnosti izboljšala?

Vir: lasten

Na vprašanje o izboljšanju gospodarske situacije v bližnji prihodnosti je 38 anketirancev odgovorilo, da se situacija ne bo izboljšala, 37 jih meni, da se bo, medtem ko se je 25 anketiranih opredelilo za mogoče.

Grafikon 15: Kaj bi pa bilo potrebno narediti za boljšo prihodnost prebivalcev Bele krajine? (možnih več odgovorov)

Vir: lasten

Pri zadnjem, dvanajstem, vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Vseh odgovorov je bilo 162. Največ anketirancev (36 %) meni, da bi bilo potrebno pripeljati nove investitorje za boljšo prihodnost Bele krajine. 26 % jih meni, da bi bilo potrebno izboljšati prometno povezanost z ostalimi deli Slovenije. Za preprečitev odhoda mladih ljudi v večja središča se je opredelilo 23 % anketiranih, za odgovor drugo pa 15 % anketiranih.

11 ZAKLJUČEK

Namen diplomskega dela je bil predstaviti problem brezposelnosti v Beli krajini, analizirati posamezne občine znotraj Bele krajine in jih primerjati med sabo. Cilj diplomskega dela pa je bil preučiti stanje brezposelnosti v Beli krajini, ugotoviti, ali je dobro ali slabo ter to strniti v določeno celoto in ugotovitve. V diplomskem delu sem tako ugotovil, da je brezposelnost zelo resen problem Bele krajine. Pomanjkanje delovnih mest, slaba prometna povezanost z ostalim delom Slovenije in Hrvaške, veliko število starejših brezposelnih, veliko število brezposelnih z nizko stopnjo izobrazbe, primanjkovanje mladih izobraženih ljudi so resni pokazatelji, s katerimi se mora država in pa lokalna oblast v bližnji prihodnosti spopasti.

Za podrobnejšo analizo ugotovitev sem v diplomskem delu zastavil 5 hipotez, ki sem jih v svojem delu poskušal potrditi oziroma zavrniti. Hipoteza 1 se je glasila, da je jugovzhodna Slovenija v primerjavi s Pomursko regijo v slabšem položaju, če primerjamo registrirano brezposelnost po stopnji izobrazbe, spolu, trajanju brezposelnosti in starostnih razredih. Brezposelnost se je v Pomurju po vseh štirih kategorijah zmanjševala, medtem ko je v jugovzhodni Sloveniji v porastu. Pomembno je izpostaviti zmanjševanje brezposelnih v Pomurju z višjo stopnjo izobrazbe od V. stopnje, zmanjšanje brezposelnosti po starostnih razredih predvsem pri srednjih starostnih razredih (brezposelnost se je večala le pri razredu do 18 let in 60 let in več), premik pri zmanjšanju trajanja brezposelnosti ter močno zmanjšanje brezposelnih žensk (leta 2012 se je število žensk zmanjšalo za 19,4 % glede na leto 2011). V jugovzhodni Sloveniji pa je bilo ravno obratno, saj se je brezposelnost v vseh obravnavanih kategorijah povečevala. Glede na navedena spoznanja lahko potrdim prvo hipotezo, da je jugovzhodna Slovenija v primerjavi s Pomursko regijo v slabšem položaju, če primerjamo registrirano brezposelnost po (stopnji izobrazbe, spolu, trajanju brezposelnosti in starostnih razredih).

Druga hipoteza se je glasila, da je v v Beli krajini v letih 2010, 2011 in 2012 zaradi problemov v tekstilni industriji v porastu število brezposelnih žensk. Število brezposelnih žensk v Črnomlju in Semiču se je v obravnavanem obdobju povečevalo. V Črnomlju se je leta 2012 povečala brezposelnost žensk za kar 18,7 %, prav tako tudi v Semiču za 19,7 %. Medtem ko se je v Metliki istega leta zmanjšala za 2,4 %. Težko je trditi, da je število brezposelnih žensk v porastu prav zaradi problemov v tekstilni industriji, ker mnoga podjetja, ki jih je zajela kriza in so odpuščala delavce, niso del tekstilne industrije in so zaposlovala veliko žensk (Secop, Kolpa ...). Iz navedenih ugotovitev, lahko hipotezo 2 zavrnem.

Tretja hipoteza se je glasila, da so prebivalci Bele krajine nezadovoljni zaradi stanja v gospodarstvu. Hipotezo 3 sem ugotavljal z anketnim vprašalnikom. Vprašanja so bila zastavljena na takšen način, da z zastavljenimi vprašanji dobim mnenje samih prebivalcev o stanju v gospodarstvu in problematiki brezposelnosti v Beli krajini. Z dobljenimi rezultati anketnega vprašalnika med prebivalci Bele krajine sem prišel do zaključka, da so na splošno nezadovoljni zaradi stanja v gospodarstvu. Na sedmo vprašanje o zadovoljstvu s stanjem gospodarstva v Beli krajini jih je 46 % odgovorilo, da je alarmantno, 30 % pa, da je slabo. Rezultati na to vprašanje nam povedo, da je mnenje prebivalcev slabo, lahko bi tudi rekli zaskrbljujoče. Tudi odgovori na enajsto vprašanje o izboljšanju situacije v bližnji prihodnosti nakazujejo potrditev te hipoteze, saj 38 % anketirancev meni, da se situacija ne bo izboljšala, 25 % anketirancev pa meni, da mogoče. Iz navedenih ugotovitev lahko

potrdimo hipotezo, da so prebivalci Bele krajine nezadovoljni zaradi stanja v gospodarstvu.

Hipoteza 4 se je glasila, da ima veliko brezposelnih v Beli krajini nizko stopnjo izobrazbe. Največ brezposelnih v Beli krajini v vseh treh občinah je tistih z najnižjo I. stopnjo izobrazbo, sledijo tisti s IV. stopnjo in V. stopnjo. V obravnavanih letih 2010, 2011 in 2012 se število samo povečuje. V Črnomlju je v teh treh obravnavanih letih s I. stopnjo izobrazbe povprečno 466 brezposelnih, v Metliki 235 in v Semiču 128. Iz navedenih ugotovitev lahko hipotezo 4 potrdim.

LITERATURA IN VIRI

1. PREŽELJ, Branka, SVETLIK, Ivan (1992). *Zaposlovanje – perspektive, priložnosti, tveganja*. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
2. DOMADENIK, Irena (1994). *Merjenje Brezposelnosti*. V: Stane Marn in Anton Kramberger (ur.): *Slovenija – statistika - Evropska unija: zbornik posvetovanja statistikov*. Zavod Republike Slovenije za statistiko, Radenci.
3. IVANKO, Štefan (2002). *Upravni praktikum I*. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
4. IVANŠEK, Lidija (2009). *Bela krajina: turistična destinacija: dobro za oba*. Črnomelj: RIC Bela krajina. Metlika: TD Vigred.
5. IVANUŠA –BEZJAK, Mirjana (1995). *Kako iskati zaposlitev*. Rotis, Maribor.
6. KAJZER, Alenka (1996). *Trg dela in brezposelnost v Sloveniji*. Doktorska disertacija. Ekonomsko-poslovna fakulteta, Maribor.
7. KAMPUŠ TORP, Vida (2003). *Ustanavljanje in rast podjetij: razlogi za regionalne razlike*. Moderna organizacija, Kranj.
8. MALAČIČ, Janez et al. (1995). *Ekonomski vidiki kadrovske dejavnosti*. Zveza društev za kadrovske dejavnost. Ljubljana, str. 218.
9. MALAČIČ, Janez (1999). *Brezposelnost v Sloveniji in EU*. Ljubljana.
10. MALAČIČ, Janez (2006). *Trendi zaposlovanja in ekonomskih migracij na slovenskem trgu dela*. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ljubljana.
11. PETERSEN C. A., MORTIMER T. J. (1994). *Youth Unemployment and Society*. B.K., Cambridge University Press
12. PIRHER, Sonja, SVETLIK, Ivan (1994). *Zaposlovanje: približevanje Evropi*. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
13. PIRHER, Sonja (1994). *Mednarodna primerjava brezposelnosti*. V: PIRHER, Sonja, SVETLIK, Ivan (ur.): *ZAPOSLOVANJE: približevanje Evropi*. Fakulteta za družbene vede, str. 43–56.
14. RICHARDSON, Jeremy, HENNING, Roger (1984). *Unemployment – Policy responses of western democracies*, London.
15. SAMUELSON, Paul Anthony, NORDHAUS, William D. (2002). *Ekonomija*. GV Založba, Ljubljana.
16. SETNIKAR CANKAR, Stanka, HROVATIN, Nevenka (2004). *Temelji ekonomije*. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
17. ZALETEL, Aleš (2006). *Kako uspešno iskati zaposlitev? Moje delo*, Ljubljana.

VIRI

1. GOSPODARSKA ZBORNICA DOLENJSKE IN BELE KRAJINE (2013). *Gospodarstvo regije v letu 2011*. Dostopno 25. 2. 2013 na: <http://www.gzdbk.si/si/regija/gospodarstvo/>
2. ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE (2012). *Katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja*. Dostopno 12. 10. 2012 na: http://www.ess.gov.si/_files/2240/Katalog_APZ_2011.pdf
3. KOLPA d.d. (2008). *Predstavitev podjetja(Company profile)*. Metlika, str. 2-5.
4. RUS, Z. (2012). *Zgodovina*. Dostopno 20. 8. 2012 na: http://www.metlika.si/content.asp?sif_co=27
5. MOHAR, R. (2012). *Zgodovinski sprehod*. Dostopno 20. 8. 2012 na: http://www.semic.si/obcina_zgodovina.asp
6. OSNOVNA ŠOLA METLIKA (1998). *Metlika, naše Mesto*. Metlika.
7. RIC BELA KRAJINA (2012). *Program spodbujanja konkurenčnosti Pokolpja v obdobju 2011 do 2016*. Dostopno 6. 10. 2012 na: <http://www.ric-belakrajina.si/sl/novice/program-spodbujanja-konkurencnosti-pokolpja-v-obdobju-2011-do-2016/41>
8. DNEVNIK (2011). *Razmere na trgu dela Dolenjske in Bele krajine so se še zaostriše*. Dnevnik. Dostopno 12. 9. 2012 na: http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042475179
9. ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE (2012). *Registrirana brezposelnost*. Dostopno 21. 11. 2012 na: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost
10. ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE (2012). *Trg dela v številkah*. Dostopno 21. 11. 2012 na: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah
11. UPRAVNA ENOTA ČRNOMELJ (2012). *O upravni enoti*. Dostopno 12. 8. 2012 na: http://www.upravneenote.gov.si/crnomelj/o_upravni_enoti/
12. UPRAVNA ENOTA METLIKA (2012). *O upravni enoti*. Dostopno 12. 8. 2012 na: http://www.upravneenote.gov.si/metlika/o_upravni_enoti/
13. INTERNI ČASOPIS PODJETJA KOLPA d.d. (2012). *Predstavitev podjetja, poslanstvo in vizija*. 2012, str. 3-5.
14. ARNES (2012). *Srednjeveška Bela krajina*. Dostopno 20. 8. 2012 na: <http://www2.arnes.si/~ssnmcrnom5/bela/markop/zgobk3.html>

15. SECOP (2012). *Secop about us*. Dostopno 2. 12. 2012 na :
http://www.secop.com/fileadmin/user_data/pdfs/secop_about_us_03-2012_desh000a202.pdf

PRILOGE

ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani!

Moje ime je Marko Brajković in sem absolvent Fakultete za upravo.

V sklopu svoje diplomske naloge z naslovom Problematika brezposelnosti Bele krajine sem se odločil za izvedbo kratke ankete. Z Vašo pomočjo bom prišel do želenih podatkov, ki jih bom v nadaljevanju svoje diplomske naloge analiziral.

Ti podatki bodo uporabljeni le v raziskovalne namene. Anketa je anonimna. Ne odgovarjajte, če niste dopolnili 15 let starosti in če ste upokojeni! Pri nekaterih vprašanjih je možnih več odgovorov!

Za sodelovanje se Vam vnaprej zahvaljujem!

1. Spol:
 - a) moški
 - b) ženska

2. Starost:
 - a) od 15 do 30
 - b) od 30 do 50
 - c) od 50 pa naprej

3. Vaša dokončana izobrazba:
 - a) nedokončana osnovna šola
 - b) osnovna šola
 - c) srednja poklicna izobrazba
 - d) srednja strokovna izobrazba oz. srednja splošna izobrazba
 - e) višja ali visoka strokovna izobrazba
 - f) visoka univerzitetna izobrazba
 - g) specializacija, magisterij, doktorat

4. Status:
 - a) brezposeln/a
 - b) zaposlen/a za določen čas
 - c) zaposlen/a za nedoločen čas

5. Iz katere občine v Beli krajini prihajate?
 - a) Črnomelj
 - b) Metlika
 - c) Semič

6. V kateri panogi gospodarstva ste zaposleni? (ne odgovarjajte v primeru, če ste brezposelni)
 - a) industrija
 - b) turizem
 - c) kmetijstvo
 - d) drugo

7. Kakšno je Vaše mnenje o stanju gospodarstva v Beli krajini?
- a) slabo
 - b) alarmantno
 - c) zadovoljivo
 - d) izvrstno
 - e) drugo
8. Zakaj je po Vašem mnenju najti zaposlitev v Beli krajini težko? (možnih več odgovorov)
- a) zaradi pomanjkanja delodajalcev
 - b) zaradi prevelike konkurence med iskalci zaposlitve
 - c) dela dovolj, le če hočeš delati
9. Ali Vas glede na slabo situacijo v gospodarstvu skrbi, da bi ostali brez zaposlitve? (ne odgovarjajte v primeru, če ste brezposelni)
- a) da
 - b) ne
 - c) sem popolnoma brez skrbi
10. Kdo bi po Vašem mnenju moral postoriti več za boljše razmere v gospodarstvu in s tem posledično tudi za zmanjšanje brezposelnosti? (možnih več odgovorov)
- a) lokalna oblast
 - b) država
 - c) gospodarstveniki
 - d) sami prebivalci
 - e) drugo
11. Ali menite, da se bo situacija v gospodarstvu v bližnji prihodnosti izboljšala?
- a) da
 - b) ne
 - c) mogoče
12. Kaj bi pa bilo potrebno najprej narediti za boljšo prihodnost prebivalcev Bele krajine? (možnih več odgovorov)
- a) izboljšati prometno povezanost Bele krajine z ostalimi deli Slovenije
 - b) pripeljati nove investitorje
 - c) preprečiti odhod mladih ljudi v večja središča
 - d) drugo